

สภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด
การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ชนัญญา วงศ์แสน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤศจิกายน 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด
การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ชนัญญา วงศ์แสน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤศจิกายน 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของนางชนัญญา วงศ์แสน แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

.....
(อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ) ประธานกรรมการ
(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

.....
(อาจารย์ ดร.ศิริกุล นามศิริ) กรรมการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ)

.....
(รศ.ดร.พิศมัย ศรีอำไพ) กรรมการ
(อาจารย์บัณฑิตศึกษาภายนอกภาควิชา)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้บริการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ.ดร.ประวิต เอราวรรณ์)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ.เทียนศักดิ์ เมฆพรรณโอภาส)
ผู้อำนวยการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ 25 เดือน พ.ย. พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากอาจารย์ ดร.ศิริกุล นามศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาครั้งนี้ อธิการบดี ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ ประธานกรรมการสอบ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ กรรมการสอบที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆตั้งแต่ต้นจนสมบูรณ์ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางจินตนา เจริญชีวกุล ตำแหน่ง หัวหน้าศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น ดร.สุธาสินี แม้นญาติ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น นายผจญ ศิริอินทร์ ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลตำบลโคกงาม อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และให้คำแนะนำเป็นอย่างดีต่อผู้ศึกษาค้นคว้า

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษานักวิชาการศึกษา ผู้นำชุมชน และคณะครูผู้สอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ทุกคน ที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ครอบครัว ญาติพี่น้องทุกคน และเพื่อนนิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ศูนย์ขอนแก่นทุกท่าน ที่คอยให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจมาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์จากงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอขอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนส่งเสริมให้ผู้ศึกษาค้นคว้าประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงาน

ชนัญญา วงศ์แสน

ชื่อเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
ผู้ศึกษาค้นคว้า นางชนัญญา วงศ์แสน
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ศิริกุล นามศิริ
ปริญญา กศ.ม. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2556

บทคัดย่อ

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงถือเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีสถานภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 265 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบใช้เกณฑ์ร้อยละ (Percentage) Yamane (1973 : 1088-1089) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานด้วยค่า $t - test$ และ $F - test$

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย และด้านวิชาการและการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ตามลำดับ
2. ปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่นโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านวิชาการและการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่า ไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การสร้างสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน บทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กและชุมชน การเรียนรู้ของเด็ก เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการอย่างยิ่ง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในทุกด้าน

โดยสรุป สภาพ ปัญหา ในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน, ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย, ด้านวิชาการและการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ตามลำดับ ส่วนแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการการสร้างสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน บทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กและชุมชน การเรียนรู้ของเด็ก ทุกๆด้าน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	7
แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน	10
แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	15
บริบททั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
งานวิจัยในประเทศ	23
งานวิจัยต่างประเทศ	28
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	30
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	30
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	31
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	34
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	35
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	52
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	52

บทที่	หน้า
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	52
สรุปผล	53
อภิปรายผล	53
ข้อเสนอแนะ	56
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	63
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	64
ภาคผนวก ข การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	72
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	77
ภาคผนวก ง หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง	79
ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า	87

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพการมีส่วนร่วม ใน/นอก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น	31
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	38
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน	39
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ด้านวิชาการ	40
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	41
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น	42
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน	43
8	เปรียบเทียบ สภาพการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพ การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	45
9	เปรียบเทียบ สภาพการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระยะเวลา การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	46
10	เปรียบเทียบ ปัญหาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพ การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	47

11	เปรียบเทียบ ปัญหาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระยะเวลา การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	48
12	ตารางแจกแจงความถี่ของแนวทางการพัฒนา	49
13	การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	73
14	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น	76

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญของงานทุกชนิด ในงานแห่งชีวิตจุดเริ่มต้นคือ การเริ่มชีวิตในเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในหมู่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาว่า เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบ เป็นช่วงที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิต ที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุกๆช่วงอายุ และเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่างๆให้แก่เด็ก เพื่อให้มีความพร้อมในการที่จะพัฒนาในระดับต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 4) ดังนั้นจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการศึกษาโดยการส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 มาตรา 16 มาตรา 17 และมาตรา 18 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น และมาตรา 15 กำหนดให้การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีสิทธิในการจัดการศึกษาได้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่การศึกษาก่อนระดับประถมศึกษา หรือการศึกษาปฐมวัย (โกวิทย์ พวงงาม. 2549 : 1-2)

ซึ่งการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 หมวดที่ 1 กำหนดความหมายและหลักการทั่วไปของการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมสติปัญญา ความรู้และคุณธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว จำเป็นต้องใช้ศาสตร์ความรู้และปัญญาประกอบกับศิลป์ คือ ทักษะในการปฏิบัติขับเคลื่อนด้วยจิตวิญญาณที่อยู่บนพื้นฐานของความรัก ความเมตตา ความเป็นกัลยาณมิตร และความเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลักและปัจจัยเกี่ยวพันต่างๆ อันประกอบด้วยหลักและปรัชญาในการศึกษา การตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ทางการศึกษาระบบและระดับการศึกษา หลักสูตรการศึกษา มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษา นอกจากนั้นในมาตรา 24 ยังระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเรียนการสอนการผสมผสานสาระ

ความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกับการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม และสื่อการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังกล่าว ควรจะต้องดำเนินการพัฒนาตั้งแต่อยู่ในช่วงปฐมวัย (ธัญกานต์ สะติวงษ์. 2548 : 1-2) ดังนั้น การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างทุกฝ่าย เริ่มตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน และสังคม ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนระดับปฐมวัย ได้รับการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังคำกล่าวที่ว่า “ต้นกล้าที่แข็งแรง ย่อมเติบโต เป็นไม้ใหญ่ที่มั่นคง” เป็นคำกล่าวที่เปรียบเทียบให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของการพัฒนาเด็ก โดยเฉพาะในระดับปฐมวัยเสมือนดังต้นกล้าที่ต้องอาศัยหยาดฝน แสงแดด และสารอาหารหล่อเลี้ยง เพื่อให้เจริญเติบโตใหญ่ขึ้นอย่างแข็งแรง พร้อมทั้งจะเรียนรู้และมีชีวิตอยู่อย่างเป็นประโยชน์และงดงาม และจากข้อเท็จจริงที่ว่าเด็กในช่วงก่อนวัยเรียนนั้น นับเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจาก ร่างกายจะมีพัฒนาการที่สูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสมอง หากเด็กได้รับการพัฒนาและเลี้ยงดูที่ดี ถูกต้องตามหลักจิตวิทยา เด็กก็จะสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพ ซึ่งการพัฒนาเด็กนั้นจำเป็นต้อง พัฒนาแบบองค์รวม คือ การพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ พฤติกรรม กระบวนการคิด ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายเริ่มตั้งแต่ ครอบครัว ชุมชน และสังคม ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงถือเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่สำคัญ อันจะส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาต่อไป

อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความดูแล รับผิดชอบ จำนวน 11 ศูนย์ มีผู้ดูแลเด็กทั้งหมด 30 คน มีเด็กนักเรียน จำนวน 640 คน ดูแลบริหารงานทั้ง 6 ด้าน คือด้านวิชาการ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานบุคลากร งานธุรการ การเงินและ พัสดุงานกิจการนักเรียน งานสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ จากการศึกษาสภาพปัญหา พบว่า ยังขาดความร่วมมือจากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพนั้น หากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร อย่างเป็นระบบ มีการปรับปรุงและพัฒนาการให้มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาเด็กได้ อย่างแท้จริง

จากความสำคัญของปัญหาข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง ของผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งในและนอก ศูนย์ ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. ข : 2) คือ 1) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 4) ด้านการมีส่วนร่วมละสนับสนุนของชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นข้อมูลในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน เพื่อให้เด็กที่เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา พร้อมทั้งจะเข้ารับการศึกษาต่อในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมุติฐานดังนี้

1. สภาพ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกัน
2. ปัญหา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ได้ทราบสภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
2. ได้แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สามารถนำแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพิ่มมากขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีสถานภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ในปีการศึกษา 2555 จำนวนทั้งสิ้น 708 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2555)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีสถานภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 68 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบร้อยละ เปอร์เซนต์ และผู้ที่มีสถานภาพในการเข้าร่วมจัดการศึกษานอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 197 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบร้อยละ 30 ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบใช้เกณฑ์ร้อยละ (Percentage) Yamane (สูตรสงวน หงส์ทะนี. 2548 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1973 : 1088-1089) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 265 คน

2. กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ยึดตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. ข : 2) ดังนี้ 1) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมละสนับสนุนของชุมชน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) สถานภาพการมีส่วนร่วม
 - (1) ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - (2) นอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) ระยะเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วม
 - (1) ระยะเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วม 1 – 3 ปี
 - (2) ระยะเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วม 4 – 6 ปี
 - (3) ระยะเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วม 7 ปี ขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. ข : 2) ดังนี้

- 1) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 3) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ
- 4) ด้านการมีส่วนร่วมละสนับสนุนของชุมชน

4. พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาและระยะเวลาดำเนินการ

4.1 ในการศึกษาครั้งนี้ มีขอบเขตด้านพื้นที่ คือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอ บ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 11 แห่ง

4.2 ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เดือนพฤศจิกายน 2555 – มกราคม 2556

นียมศัพท์เฉพาะ

1. สภาพปัญหา หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องที่ชุมชนผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนได้เสีย ประสบ ในความพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

2. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม หมายถึง ความคิดเห็น หรือคำแนะนำของชุมชนผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนได้เสียที่หวังให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้นำไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. ข : 2) ดังนี้

2.1 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

2.2 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

2.3 ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมละสนับสนุนของชุมชน

3. การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. ข : 2) ดังนี้ 1) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และ4) ด้านการมีส่วนร่วมละสนับสนุนของชุมชน

4. การส่งเสริม หมายถึง การเกื้อหนุน, การช่วยเหลือสนับสนุนให้ดีขึ้น

5. การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

5.1 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้จัดกิจกรรมหรือ การสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

5.2 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง การดำเนินการด้านอาคารและสิ่งแวดล้อมรอบๆอาคารในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายใน ภายนอกอาคารให้เด็ก มีความปลอดภัยและได้มาตรฐานเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้

5.3 ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานในการพัฒนาบุคลากร มีความรู้ ในการปฏิบัติงานของครูดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมตามมาตรฐานวิชาชีพครู

5.4 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน หมายถึง การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เป็นกรรมการบริหารและมีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาของรัฐ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาแก่เด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 11 แห่ง ได้แก่

- 6.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลโคกงาม
- 6.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลป่าหวายนั่ง
- 6.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนเขวา
- 6.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองสุขเจริญ
- 6.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแก่นฝาง
- 6.6 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบ้านฝาง
- 6.7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลโนนซ้อง
- 6.8 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาฝาย
- 6.9 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองบัว
- 6.10 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังโพน
- 6.11 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านป่ามะนาว

7. สถานภาพการมีส่วนร่วมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ผู้ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง และหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษา นักวิชาการศึกษา ผู้นำชุมชน และครูผู้สอน

8. สถานภาพการมีส่วนร่วมนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กที่เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

9. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่ให้การดูแล หรือผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการกระทำ ในขณะที่เด็กกำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาตามประเด็นต่อไปนี้

1. แนวคิดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
2. แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน
3. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. บริบททั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษ เด็กจะได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 31)

1. แนวคิดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษาในหลายๆประเทศนั้น จัดขึ้นตามปรัชญาของนักจิตวิทยาพัฒนาการ นักการศึกษาต่างๆที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปมานานกว่า 200 ปี จนถึงปัจจุบัน และประเทศต่างๆใช้เป็นหลักในการกำหนดและสร้างหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาามาโดยตลอด ดังนี้

สุภิญญา สมเรือง (2546 : 9) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กได้เริ่มความพร้อมในทุกๆด้าน คือด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ก่อนจะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ไม่เน้นการอ่านออกเขียนได้

มาริสา วงศ์สุกรรม (2553 : 32) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางสมอง

Dewey (สุภิญญา สมเรือง. 2546 : 14) เชื่อว่า การศึกษาควรจะมี ความสัมพันธ์กับชีวิตปัจจุบันของเด็ก การสอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงความสนใจ ความสามารถของเด็ก ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกกิจกรรมด้วยตนเอง เรียนโดยประสบการณ์ตรงและการทดลอง

Cominius (ปรมาภรณ์ ทองสุ. 2550 : 31) ได้มองเห็นความสำคัญของระบบโรงเรียนสำหรับเด็กๆ แนวคิดของเขาเอาไว้ว่า บ้านเป็นสถานศึกษาแห่งแรกสำหรับเด็ก เด็กควรจะได้รับ การฝึกจิตใจ สังคมและสติปัญญา

Plato (นันทกา ปรีดาศักดิ์. 2549 : 15) มองการศึกษาว่าเป็นการเตรียมคนเพื่อ รักษาประเทศชาติ เขาเชื่อว่า รัฐควรมีการเตรียมเด็กตั้งแต่ทารก เพื่อให้พร้อมที่จะสนองความ ต้องการของประเทศ

Aristotle (นันทกา ปรีดาศักดิ์. 2549 : 15) มองการศึกษาว่าเป็นสิทธิของส่วน บุคคลที่ควรได้รับ แนวความคิดของเขาเชื่อว่าควรให้บ้านและโรงเรียนมีส่วนในการเลี้ยงดูบุตร เขาเชื่อว่า เด็กอายุก่อน 7 ปี ควรได้รับการดูแลที่บ้านโดยแม่และพยาบาล

Pestalozzi (นันทกา ปรีดาศักดิ์. 2549 : 16) เชื่อว่าเด็กทุกคนมีความสามารถ และมีความแตกต่างกันส่วนบุคคลในเรื่องความสนใจ ความต้องการ และความสามารถในการเรียนรู้

Froebel (นันทกา ปรีดาศักดิ์. 2549 : 17) นักปรัชญาการศึกษาชาวเยอรมัน ซึ่งได้รับการยกย่องว่า เป็นบิดาแห่งการอนุบาล เขาเน้นว่าการศึกษาคควรเป็นการพัฒนาความสนใจ และกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจต่อสิ่งต่างๆ ที่เป็นขั้นตอนโดยการใช้การเล่นและกิจกรรมเป็นเครื่องมือ

Montessorre (นันทกา ปรีดาศักดิ์. 2549 : 21) นักมานุษยวิทยาแห่ง มหาวิทยาลัยโรม ประเทศอิตาลี ได้คำนึงถึงพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ โดยมุ่งส่งเสริมให้เด็กพัฒนา ความสามารถความสนใจของตนอย่างเต็มที่ โดยครูจะต้องจัดโปรแกรมการศึกษาให้กับเด็ก โดยการ เตรียมสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กโดยใช้วัสดุประกอบการสอน (Didactic Materials) อีกประการหนึ่ง Montessorre เน้นถึงความสำคัญของการศึกษาโดยใช้ประสาทสัมผัส (Sensory Education)

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย หรือระดับอนุบาล เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมทุกด้าน คือด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา การศึกษาควรมีความสัมพันธ์กับชีวิตปัจจุบันของเด็ก การสอนโดยยึดเด็กเป็น ศูนย์กลาง ครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก กระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการทางด้าน สติปัญญาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยการเล่นการใช้กิจกรรมต่างๆ ให้เด็กได้สัมผัสและทดลอง ปฏิบัติด้วยตนเอง

2. ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นรากฐานของชีวิต มนุษย์ และมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนเราเป็นอย่างยิ่ง การพัฒนาเด็กปฐมวัยควรเริ่มตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี และการศึกษาในช่วงวัยนี้เป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กได้เจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพ โดยการ อบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษาที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 20) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาให้กับเด็กก่อนวัยเรียนเป็น เรื่องที่จำเป็น และมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กในวัยนี้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา จึงมีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาในระดับนี้ เพื่อมุ่งเน้น การพัฒนาความพร้อมของเด็กรอบด้าน ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป

เปลว สุริยสาร (2548 : 34) กล่าวว่า การจัดการศึกษาระดับอนุบาล มี ความสำคัญ คือ

1) เด็กแรกเกิดจนถึง 6 ขวบ เป็นช่วงที่สำคัญของชีวิตช่วงหนึ่ง เพราะเป็นระยะที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงวัยนี้ จะเป็นผลเสริมสร้างให้เด็กได้พัฒนาในขั้นต่อไปของชีวิต

2) ช่วยให้เด็กก่อนวัยเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม และปลอดภัย ซึ่งเป็นการวางรากฐานที่มั่นคงอย่างหนึ่งของชีวิต

3) เป็นการช่วยเหลือในด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ให้พ่อแม่ได้มีเวลาในการประกอบอาชีพนอกบ้านเพื่อหารายได้ เมื่อส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับอนุบาล

มาริสา วงศ์สุกรรม (2553 : 38) กล่าวว่า เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางถึงความสำคัญของเด็กปฐมวัย ว่า เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ สิ่งที่ได้จากประสบการณ์การเรียนรู้ในช่วงวัย 5 ปีแรกของชีวิต จะมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 13 (1) กำหนดให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับการสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 4) กำหนดนโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) พ.ศ. 2545-2549 โดยได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ 5 ประการ คือ

1) การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ช่วงปฐมวัย และต่อเนื่องตลอดชีวิต

2) หลักวิชาการและการวิจัย ได้แสดงว่าปัจจัยสิ่งแวดล้อมและการเลี้ยงดูที่เหมาะสม สามารถเปลี่ยนโครงสร้าง และประสิทธิภาพการทำงานของสมองมนุษย์ได้ เวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมองคือ ในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต

3) การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืน และป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว จำเป็นต้องเริ่มพัฒนาตั้งปฐมวัย โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลัก และชุมชนเป็นฐานที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอน

4) แนวคิดในการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการทุกๆด้านอย่างสมดุล นับตั้งปฏิสนธิ จวบจนเจริญวัย จำเป็นต้องมีการตื่นตัวและผนึกกำลังกันทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมกันส่งเสริมครอบครัวให้พ่อแม่มีความรักและความรู้ สามารถเลี้ยงดูบุตรหลานได้อย่างถูกวิธี

5) ผู้ดูแลเด็ก ครู รวมทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เจริญเติบโต พัฒนาไปในทางที่พึงประสงค์ บุคคลเหล่านี้ต้องมีหลักวิชาและทักษะที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 3-4) ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ไว้ว่า เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรม ที่ได้ก่อกำเนิดอยู่ด้วย

ความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

3. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงได้กำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

สัมพันธ์กัน

- 3) มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 4) มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ศรัทธา
- 5) ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
- 6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย
- 8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 10) มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นการระดมเด็กปฐมวัยให้ตามมาตรฐานที่พึงประสงค์ จะช่วยทำให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับสูงต่อไปได้อย่างมีคุณภาพ

แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้จำนวนมาก ดังเช่น พจนานุกรมศัพท์การศึกษา ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในกิจการหนึ่งของหมู่คณะที่บุคคลผู้มีส่วน ได้เสียอยู่ด้วยการทำงานเป็นคณะนั้น ความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมในงานของสมาชิกและผู้ร่วมงานแต่ละคนนั้นสำคัญยิ่ง การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้ารวดเร็วกว่าที่ควรจะเป็น เพราะเป็นสิ่งที่มาจากการตัดสินใจปฏิบัติ รับผิดชอบต่อประโยชน์ และประเมินผลร่วมกัน

สุดสงวน หงส์ทะนี (2548 : 13) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งโดยมากเป็นกิจกรรมของหมู่คณะที่บุคคลมีส่วนได้ส่วนเสีย

สุนทร ชามธาดู (2549 : 10) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปไว้ว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) และยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนของการปฏิบัติงาน (Implementation) ด้วย เช่น ในการจัดองค์การ การกำหนดในกิจกรรมพัฒนา การมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งในทุกขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์กัน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งในทุกขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์กัน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นประการสำคัญ

การมีส่วนร่วมของประชาชน (กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานกระทรวงสาธารณสุข. 2552 : 43 ; อ้างอิงมาจาก สุนิตา บุรีมาศ. 2552 : 24) ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 จึงต่างให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบ การใช้ อำนาจรัฐในทุกระดับ

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐนั้น International Association for Public Participation ได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1) การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมยข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

2) การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริง และความคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

3) การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่า ข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

4) ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

5) การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงสุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ โครงการกองทุนหมู่บ้าน ที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจทำได้หลายระดับและหลายวิธี ซึ่งบางวิธีสามารถทำได้ง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลา ขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่ายและความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย

จากหลักการและความจำเป็นดังกล่าว ทำให้การพัฒนาระบบราชการที่ผ่านมามีได้รับการพัฒนากระบวนการบริหารราชการ ที่สนับสนุนการปรับกระบวนการทำงานของส่วนราชการ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น หรือที่เรียกว่า “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม”

ในส่วนภาคราชการ การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขและเป็นกุญแจดอกสำคัญของความสำเร็จของการพัฒนาระบบราชการ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและเอื้อต่อประโยชน์สุขของประชาชน เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ระบบราชการมีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาราชการยุคใหม่ที่เป็นราชการระบบเปิด

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่น จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชน ได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง ลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่หน่วยงานภาคราชการจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและเครือข่ายภาคประชาสังคมทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานราชการต่างๆ จะสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากน้อยเพียงใด รวมทั้งต้องอาศัยกระบวนการความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคม ที่เป็นพันธมิตรของภาคราชการ ซึ่งถึงเวลาแล้วที่ภาคราชการจะต้องร่วมมือกัน เปิดระบบราชการให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อทำให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เกิดการแบ่งสรรทรัพยากรอย่างยุติธรรม และลดความขัดแย้งในสังคม

และที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างกลไกของการพัฒนาระบบราชการที่ยั่งยืน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนนั่นเอง

สรุปการมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพ ความคิด ความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะการมีส่วนร่วม ทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนมากยิ่งขึ้น เพื่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา

2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

โกลินท์ พวงงาม (2549 : 13) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจ กำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจ(Empowerment) ชีตความสามารถในการจัดทรัพยากร ตัดสินใจ และควบคุมดูแลกิจกรรมต่างๆสามารถพัฒนาศักยภาพในด้านภูมิปัญญา ทักษะ ความรู้ ความสามารถและการจัดการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก เนื่องจากพลังจากกลุ่มจะเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้งานพัฒนาต่างๆบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

พระรุ่งอรุณ เขียนกลาง (2552 : 18) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเกี่ยวข้องด้านจิตใจ และอารมณ์เปิดโอกาสให้ประชาชนได้คิดริเริ่ม ตัดสินใจ ปฏิบัติ รับผิดชอบ แก้ปัญหา การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาความสามารถควบคุมทรัพยากร การร่วมกิจกรรมตามหลักประชาธิปไตย ตลอดจนการให้อำนาจเข้าไปมีหน้าที่รับผิดชอบ

อนศญา สายรัตน์ (2551 : 56-57) ได้กล่าวถึงพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนักประชาธิปไตย จึงทรงนำประชาพิจารณ์มาใช้ในการบริหาร เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชน หรือความต้องการของสาธารณชน ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...สำคัญที่สุดจะต้องหัดทำให้กว้างขวางหนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็น แม้กระทั่งความวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาด เพราะการรับรู้รับฟังอย่างฉลาดนั้นแท้จริง คือการระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลายมาอำนวยความสะดวกปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง...” การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการบริหารโรงเรียน จะต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน แต่การตัดสินใจต้องอยู่ที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายที่รับผิดชอบ

อรนุช บางพรมบาง (2551 : 281) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น เป็นการให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ให้แก่ประชาชน/กลุ่ม/องค์กรชุมชน ให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจและการควบคุมดูแลกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ สามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเอง ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความจะเป็นอย่างมีศักดิ์ศรีและสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน/ชุมชน ในด้านภูมิปัญญา ทักษะ ความรู้ ความสามารถและการจัดการ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างเป็นอิสระ การทำงานต้องเน้นในรูปกลุ่ม หรือองค์กร ชุมชนที่มี

วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน เนื่องจากพลังชุมชนจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานพัฒนาต่างๆ บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

อนันต์ ศรีอำไพ (2549 : 185) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นแนวความคิดในการบริหารแผนใหม่ ที่มุ่งจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในองค์กรที่ตนปฏิบัติงานอยู่ด้วยความเต็มใจ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจ เพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ตามหลักการธรรมาภิบาล ที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รับรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกๆ ฝ่าย ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 จึงต่างให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกระดับ

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

บรียงค์ โตจินดา (2545 : 1 - 5) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน กระบวนการศึกษาไว้ว่า ในอดีตที่ผ่านมาประมาณร้อยกว่าปีมาแล้ว ก่อนที่จะมีระบบโรงเรียนอย่างเช่น ปัจจุบัน การจัดการศึกษาของไทยในยุคนั้นจะขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของบิดา มารดา และ ครอบครัวที่ถ่ายทอดทุกสิ่งทุกอย่างของครอบครัวหรือของตระกูล เช่น ความรู้เรื่องการทำมาหากิน ทั้งหลาย จากรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง แต่เมื่อมีระบบการศึกษา คือ มีระบบโรงเรียนอย่างปัจจุบัน ซึ่งเป็นระบบที่เคร่งครัดมาก

เพ็ญศรี สมร่าง (2545 : 9) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ ประชาชนได้คิดค้นแนวทางขึ้นเอง เป็นผู้กำหนดการตัดสินใจคิดค้นปัญหา และการดำเนินการใน ขั้นตอนต่างๆ เช่น แสดงความคิดเห็น เสนอแนะและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพดีขึ้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544 : 30) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน ว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน เป็นการสร้างคุณค่าการศึกษาให้กับเด็ก และเป็นการสร้าง คุณค่าให้กับสังคม เพราะหมายถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู และโรงเรียนในการสร้างสรรค์ พัฒนาเด็กให้เจริญเติบโต และพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

การศึกษาเป็นภารกิจของทุกคน และสังคมต้องให้ความสนใจและระดมสรรพกำลัง และ ทรัพยากรทั้งหลายทั้งปวงร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และจะต้องคำนึงถึงการมี ส่วนร่วมของประชาชนและสถาบันต่างๆ ในสังคมด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการที่ประชาชนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่างๆ ของชุมชนนั้น ได้เกิดขึ้นในชุมชนต่างๆ ทั่วโลก การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดสำคัญ 3 ประการ (โกวิทย์ พวงงาม. 2549 : 29-30) คือ

1) ความสนใจและความกังวลร่วมกัน เกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญเห็นพ้องด้วยกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนร่วม

2) ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่มวางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน

3) การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงสนองตอบความเห็นของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

จากแนวคิดในเรื่องลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าว สามารถประมวลและสรุปหัวข้อของการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้ คือ

1) การมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา เช่น ร่วมเสนอปัญหา สืบหาข้อมูล จดทะเบียน ค้นหาสาเหตุของปัญหา และสำรวจความต้องการของชุมชน

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน เช่น ร่วมลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดแผนและโครงการเพื่อแก้ปัญหา จัดทำแผนและโครงการ ศึกษาความเป็นไปได้ของแผนและโครงการ และทบทวนแผนและโครงการ

3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติ เช่น ร่วมพัฒนาโดยการออกแรง ออกเงิน งบประมาณ สิ่งของ ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ร่วมป้องกัน และแก้ไขปัญหา

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล รับทราบการแล้วเสร็จของโครงการ และร่วมประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1) การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา สาเหตุ และความต้องการ

2) การร่วมคิดค้นหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหา

3) การร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4) ร่วมกันปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการให้บรรลุเป้าหมาย

5) ร่วมกันควบคุม ติดตาม และประเมินผล

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน จำเป็นที่ชุมชนจะต้องดูแลรับผิดชอบในการดำเนินการ ทุกคนในชุมชนควรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ รักศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เข้าร่วมร่วมคิด ร่วมทำให้เกิดผลต่อการพัฒนานักเรียน ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่อยู่ดูแลและให้การศึกษาแก่เด็ก อายุระหว่าง 3-5 ปี และมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา (สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น. 2550 : 31) ในความหมายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องเน้นสถานที่ที่พร้อมจะให้ทั้งการดูแล และให้การศึกษาแก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทั้งกาย จิตและปัญญา ในส่วนของการศึกษา คงจะมองไปในด้านการจัดสภาพแวดล้อม ภายในและภายนอก การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์และการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กได้

พัฒนาไปได้เต็มตามศักยภาพ ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ตามคำจำกัดความที่ให้ไว้ข้างต้น เป็นคำจำกัดความกว้างๆ สำหรับหน่วยงานดังกล่าว แต่ถ้าพิจารณาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับสถานดูแลเด็กจะใช้คำว่า Child Care Center : Child คือ เด็ก Care คือ ดูแล Center คือ ศูนย์ ความหมายตรงตัวก็จะเป็นศูนย์พัฒนา เด็ก/เด็กเล็ก ประเทศต่างๆ ทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยได้เห็นความสำคัญของเด็กที่จะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ นอกเหนือจากครอบครัวแล้ว ควรจะมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาดำเนินการ ในการส่งเสริมสนับสนุนในการดูแลเด็กให้แก่ครอบครัว จึงทำให้มีหน่วยงานต่างๆ ที่จัดบริการ ในการดูแลเด็กขยายวงกว้างออกไปตามลำดับ ซึ่งการดูแลไม่ได้จำกัด เฉพาะ อายุ 3-5 ปี แต่มีตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึง 7 ปี หรือมากกว่า แล้วแต่ความพร้อมของหน่วยงาน ทำให้ชื่อเรียกสถานที่ดูแลเด็กในช่วงปฐมวัยมีความแตกต่างกันไป เช่น สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานเลี้ยงดูเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์เลี้ยงดูเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ฯลฯ ไม่ว่าจะใช้ชื่ออะไร แต่เมื่อประมวลเป้าหมายในการจัดบริการแล้ว พบว่า จัดตั้งขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือพ่อแม่ที่ต้องไปทำงาน ไม่มีเวลา ในการที่จะดูแลเด็กได้ด้วยตนเอง และเพื่อเลี้ยงดู ดูแล และการศึกษาแก่เด็กโดยมุ่งหวังให้เด็ก มีพัฒนาการรอบด้าน (วรรณวิภา จันทโกสิน. 2549 : 84-86)

โกวิท พวงงาม. (2549 : 40 – 45) กล่าวว่า หลายประเทศทั่วโลกมีบริการศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งเป็นรูปแบบสถานบริการบริการเด็กช่วงกลางวัน หรือโรงเรียนก่อนวัยเรียน มานับหลายปี จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลหรือเอกชน เพื่อจัดให้ผู้ดูแลเด็กที่บริหารเด็กโดยเฉลี่ยตั้งแต่อายุ 2 ปี ถึงต่ำกว่า 6 ปี เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามความต้องการของชุมชน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา และฝึกนิสัยการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคมตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง พร้อมทั้งสร้างความสามัคคีกลมเกลียว และความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างองค์กรในชุมชนและประชาชน (อณศญา สายรัตน์. 2551 : 2) อย่างไรก็ตาม คุณภาพของศูนย์เด็กเล็กเป็นสิ่งที่ยากหลายประเทศเล็งเห็นความสำคัญ และพยายามพัฒนาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ องค์ประกอบและมาตรฐานของศูนย์เด็กเล็ก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญเกี่ยวกับสถานที่และทำเลที่ตั้ง อาคาร สื่อและวัสดุครุภัณฑ์ บุคลากร โปรแกรมหรือหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สถานที่และทำเลที่ตั้ง ควรอยู่ย่านชุมชน หรือไม่ควรอยู่ห่างไกลจากชุมชน มีการคมนาคมสะดวก ง่ายต่อการรับส่งเด็ก ใกล้แหล่งบริการทางแพทย์ มีสภาพแวดล้อมที่ดี ไม่อยู่ในชุมชนแออัด ไม่ตั้งอยู่ในเขตมลพิษต่างๆ และต้องมีรั้วรอบขอบชิด มีประตูรั้วที่แข็งแรง มีที่ลือคใส่กุญแจได้ ขนาดความกว้างของประตูไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร มีทางรอบอาคารเรียนเป็นถนนซีเมนต์ กว้าง 2 เมตร และมีทางเท้า หรือถนนจากประตูมายังตัวอาคารที่เป็นถนนซีเมนต์ เนื้อที่ต้องมีบริเวณกว้าง โดยมีพื้นที่ประมาณ 150-200 ตารางวา เมื่อปลูกอาคารแล้วควรมีเนื้อที่สนามประมาณ 0.5 ของพื้นที่ทั้งหมด โดยเด็ก 1 คน ควรมีพื้นที่สำหรับเล่นอย่างน้อยประมาณ 3 ตารางเมตร เพื่อให้เด็กได้เล่นอย่างเหมาะสม

2) อาคาร ขนาดของอาคารขึ้นอยู่กับจำนวนและอายุของเด็ก แต่ควรเป็นอาคารชั้นเดียวและควรมีระเบียงให้เด็กใช้เป็นที่เล่นในร่ม มีความปลอดภัย มีการป้องกันอัคคีภัย มีทางเข้าออกที่เหมาะสม อย่างน้อยต้องมีประตู 2 ทาง แต่ละทางกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตรหากมีทางเดียวต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1 เมตร หรือ 2 เมตร สามารถเคลื่อนย้ายเด็กได้สะดวกเมื่อเกิดอัคคีภัย ส่วน

ของอาคารที่เป็นแง่มุมต้องทำให้มัน และไม่มีส่วนใดยื่นล้ำออกไปเพื่อป้องกันอุบัติเหตุประตูและหน้าต่างมีจำนวนเหมาะสมกับขนาดของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่างไม่ควรต่ำกว่า 90 เซนติเมตร นับจากพื้น หน้าต่างประตูห้องนอนเด็กควรติดมุ้งลวด อาคารต้องสะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ในกรณีอาคารสองชั้น บันไดขึ้นชั้นสองควรกว้าง 1 เมตร หรือ 1.2 เมตร หรือ 1.5 เมตร ขึ้นอยู่กับขนาดของอาคาร มีชานพักของบันไดกว้างไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ชั้นบันไดมีลูกนอน ต้องไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร มีลูกตั้งไม่สูงกว่า 17.5 เซนติเมตร มีราวจับโดยมีระยะห่างจากลูกทรงไม่เกิน 15 เซนติเมตร สูงไม่เกิน 90 เซนติเมตร และมีการลบบอบให้หายคม หากมีระเบียงควรมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.7 เมตรหรือ 2 เมตร ขอบระเบียงจะต้องสูงกว่า 70 เซนติเมตร มีความแข็งแรง ปลอดภัยและสวยงาม การจัดอาคารนอกจากจะคำนึงถึงความปลอดภัยแล้ว ต้องคำนึงถึงความสะอาด และการกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กก่อน การจัดพื้นที่ใช้สอยต้องมีการจัดเป็นสัดส่วน ประกอบด้วย ห้องเด็กสำหรับนอนและทำกิจกรรม ห้องน้ำและห้องสุขาสำหรับเด็ก ห้องรับแขก ห้องพัสดุ ห้องครัว โดยแต่ละห้องต้องมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตูและช่องลมรวมกันแล้ว ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20.0 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ห้องนอนเด็ก ควรมีอากาศปลอดโปร่ง เนื้อที่โดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2 เมตร ต่อเด็ก 1 คน และต้องมีเครื่องใช้ที่มีคุณภาพในการหลับนอน เช่น ที่นอน ผ้าปูที่นอนหมอน ผ้าห่ม ผ้าอ้อม

(2) ห้องเรียนหรือห้องกิจกรรม ควรเป็นพื้นที่แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยมีเนื้อที่เฉลี่ยสำหรับเด็กไม่น้อยกว่า 1.5 ตารางเมตร ห้องต้องโปร่ง มีหน้าต่างจำนวนมาก มีช่องระบายอากาศเหนือหน้าต่าง มีแสงสว่างเพียงพอ สะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก พื้นห้องใช้วัสดุที่นุ่มใช้สีที่อ่อนหวาน มีตู้ใส่เครื่องเล่นเด็ก มีโต๊ะเก้าอี้เหมาะกับเด็ก โต๊ะสำหรับเด็กเล็กสูงประมาณ 15-22 นิ้ว ขนาดเล็กและเบา สามารถจัดรูปทรงได้ตามต้องการ ส่วนเก้าอี้สำหรับเด็กควรมีขนาดพอเหมาะ เบา เด็กยกได้โดยไม่รบกวนคนอื่น พนักพิงสูงประมาณ 22 นิ้ว

(3) ห้องน้ำห้องส้วม ต้องแยกจากห้องเลี้ยงเด็ก และต้องถูกสุขลักษณะ มีขนาดและจำนวนพอเพียงกับเด็ก คือ ที่ถ่ายอุจจาระหนึ่งต่อเด็กจำนวน 10-12 คน หรือมีจำนวนห้องส้วม 1 ห้องต่อเด็ก 20 คน มีฐานส้วมสูงประมาณ 10-13 นิ้ว ส่วนห้องอาบน้ำ ควรมีฝักบัวสำหรับอาบน้ำ เด็ก 3-5 คน ต่อ 1 ที่ หรือมีอ่างน้ำทำด้วยซีเมนต์เป็นแนวยาวสูงประมาณ 35 เซนติเมตร นอกจากนี้ ควรมีอ่างล้างมือ กระจกเงา สำหรับเด็ก และเจ้าหน้าที่ พร้อมทั้งมีการเตรียมวัสดุเครื่องใช้ในการอาบน้ำอย่างเพียงพอ เช่น สบู่ แป้ง ผ้าเช็ดตัว ผ้าอ้อม ควรมีน้ำอุ่นให้เด็กอาบ และมีถังใส่เสื้อผ้าที่ใช้แล้ว

(4) ห้องเตรียมอาหาร ต้องเป็นสัดส่วน มีความกว้าง และสะอาดปลอดภัยมีที่สำหรับเก็บอาหาร มีอุปกรณ์จำเป็นสำหรับเตรียมอาหาร ภาชนะต่างๆ สะอาด มีที่เก็บขยะที่ล้างจาน และเก็บจานชาม

(5) ห้องรับประทานอาหาร จะต้องมียุทธศาสตร์ในการรับประทานอาหารอย่างเหมาะสม ซึ่งอาจใช้ร่วมกับห้องประชุมหรือห้องเรียน

(6) ห้องเด็กเจ็บป่วย แยกจากห้องเด็กปกติ เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อโรคและเพื่อให้เด็กป่วยได้พักผ่อนเต็มที่ ควรมีเตียงพยาบาล เครื่องนอน และเครื่องใช้ในการปฐมพยาบาล

(7) ควรมีห้องรับแขกสำหรับผู้ปกครองเด็กและแขกที่มาพบ

(8) ควรมีห้องทำงานของบุคลากร ที่มีตู้เก็บเอกสารสำหรับเก็บเอกสารต่างๆ

3) สื่อและวัสดุครุภัณฑ์ ประกอบด้วย เครื่องใช้ เครื่องเล่น เครื่องนอนในร่มเครื่องเล่นสนาม เครื่องรับประทานอาหาร เครื่องครัว เครื่องปฐมพยาบาล ซึ่งจะต้องมีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอและเหมาะสมกับเด็ก สื่อและวัสดุการเรียนการสอน ต้องมีอุปกรณ์ที่ส่งเสริมกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก อุปกรณ์ส่งเสริมการเคลื่อนไหว การทรงตัว อุปกรณ์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และสติปัญญาของเด็ก ของเล่นที่ฝึกทักษะการใช้สายตาและมือสัมพันธ์กัน และของเล่นที่ฝึกความจำ โดยต้องมีของเล่น 5 ชนิด ต่อเด็ก 10-15 คน ส่วนอุปกรณ์สนาม ควรมีอุปกรณ์เครื่องเล่นอย่างน้อย 3 ชนิด ต่อเด็ก 10-15 คน

4) บุคลากร บุคลากรผู้ดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็ก ประกอบด้วย

(1) ผู้บริหาร คือ คณะกรรมการบริหารศูนย์เด็กเล็ก ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และควบคุมการทำงาน ให้เป็นไปตามกฎหมายและวัตถุประสงค์ของศูนย์เด็กเล็ก

(2) ครู เป็นผู้ปฏิบัติฝ่ายการสอนที่มุ่งพัฒนาเด็กเล็ก ที่มีคุณสมบัติตามระเบียบของหน่วยงานที่รับผิดชอบของแต่ละประเทศกำหนดไว้

(3) พยาบาล สถานเลี้ยงเด็กที่มีเด็กตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป ควรมีพยาบาลอยู่ประจำ เพื่อบริหารและปฐมพยาบาลเด็กที่เจ็บป่วย ซึ่งพยาบาลต้องจบวุฒิการศึกษาพยาบาล

(4) ผู้ดูแลเด็กหรือพี่เลี้ยงเด็ก ต้องมีคุณสมบัติตามกำหนด ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และมีอัตราส่วนต่อเด็กเหมาะสม คือ เด็กอายุ 1-2 ปี สัดส่วนพี่เลี้ยงต่อเด็ก 1 : 5 เด็กอายุ 2 ปี ขึ้นไป สัดส่วนพี่เลี้ยงต่อเด็ก 1 : 10 เด็กอายุ 3 ปี ขึ้นไป สัดส่วนพี่เลี้ยงต่อเด็ก 1 : 20

(5) ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่ช่วยเหลือในการบริหารเด็ก เช่น พนักงานซักล้าง และทำความสะอาด

(6) โปรแกรมหรือหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ เป็นแผนการจัดการประสบการณ์ และการบริหารเด็ก การจัดโปรแกรมสำหรับเด็ก จะต้องเป็นการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม ซึ่งต้องคำนึงถึงการพัฒนาร่างกาย อารมณ์สังคม ภาษา และสติปัญญา ซึ่งต้องมีการพัฒนาอย่างสมดุล ให้เด็กมีการพัฒนาอย่างเหมาะสม ลดปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการไม่เติบโตสมวัย และความล่าช้าของการพัฒนาเด็ก โปรแกรมการจัดการบริหารเด็ก ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ปรัชญาหรือหลักการพื้นฐานในการพัฒนาเด็ก เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็ก รวมทั้งแนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ได้แก่

(6.1) มีการจัดกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขภาพอนามัยโภชนาการ สติปัญญาบุคลิก และจริยธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กที่จะเข้าสู่สถานศึกษา

(6.2) มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิด สติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยของเด็กทั้งในการใช้ทักษะ และความคล่องตัวของกล้ามเนื้อต่างๆ เพื่อพัฒนาความเจริญด้านกายภาพของเด็กแต่ละคน การแสดงออก การคิดแก้ไขปัญหา

(6.3) มีการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เจริญตามขีดจำกัดความสามารถของวัยเด็ก

(6.4) มีกิจกรรมการเรียนรู้สังเกตธรรมชาติรอบตัว ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

(6.5) มีกิจกรรมที่ให้โอกาสเด็กทุกคนฝึกการแสดงออกทางภาษาการเล่นเพื่อแสวงหาความรู้ของตนเอง

(6.6) มีกิจกรรมที่พัฒนาบุคลิกภาพและลักษณะนิสัย ทักษะทางสังคม โดยฝึกให้เด็กรู้จักแบ่งปัน การรอคอย การเคารพสิทธิผู้อื่น การยอมรับความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

(6.7) การจัดกิจกรรมในสัดส่วนเวลาที่เหมาะสมกับความสนใจและวัยของเด็ก

(6.8) มีแนวการประเมินผลเพื่อพัฒนาเด็ก ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติของบุคลากร และแนวทางในการร่วมมือกับผู้ปกครอง คุณภาพของเด็กที่ได้รับการบริหารในศูนย์เด็กเล็ก ขึ้นอยู่กับคุณภาพของศูนย์เด็กเล็ก สำหรับศูนย์เด็กเล็กที่มีคุณภาพนั้น ในต่างประเทศมีการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของเด็ก คือ คุณภาพของศูนย์เด็กเล็กซึ่งสัมพันธ์กับสัดส่วนของผู้บริหารกับเด็ก คุณวุฒิของผู้บริหาร การเปลี่ยนครู ประสบการณ์ในการบริหาร ค่าจ้าง การที่ครูและผู้บริหารได้รับการฝึกอบรม ประสิทธิภาพของการวางแผนหลักสูตร โปรแกรมมีมาตรฐานด้านความปลอดภัย และตอบสนองสุขภาพขั้นพื้นฐาน โปรแกรมมีความหลากหลายและเอื้ออำนวยให้เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการได้รับการประกันคุณภาพ ซึ่งการประกันคุณภาพ จะประกอบด้วยมาตรฐานด้านการสุขาภิบาล มาตรฐานด้านความปลอดภัย และความปลอดภัยจากเพลิงไหม้ บุคลากรมีคุณสมบัติเหมาะสม สัดส่วนของผู้ดูแลเด็กเหมาะสม ขนาดกลุ่มเด็กเหมาะสม มีกิจกรรมที่เหมาะสม พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะ คือ การบริหารเด็กที่มีคุณภาพต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความสามารถ โปรแกรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการมีส่วนร่วมของบิดามารดาในการส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ ซึ่งการประเมินคุณภาพการบริหาร ทำได้โดยการประเมินในสิ่งต่างๆ ได้แก่ การให้ความรัก ความอบอุ่น ตอบสนองความต้องการ มีความรักความผูกพัน เด็กได้รับการบริหารอย่างใกล้ชิด ในโปรแกรมที่ดีที่สุด ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติตามหลักการที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นการปฏิบัติที่ดีที่สุดเชิงวิชาชีพ การบริหารที่มีคุณภาพต้องส่งเสริมให้บิดา มารดา ผู้ปกครองและญาติเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารเด็ก โดยทำงานร่วมกับผู้บริหารในการส่งเสริมให้เด็กมีศักยภาพสูงสุด เพื่อให้เด็กเรียนรู้ความไว้วางใจต่อผู้อื่น ซึ่งส่งเสริมให้เด็กพร้อมที่จะเข้าสังคมและเรียนรู้ที่จะมีเพื่อน และเรียนรู้จากครู ต้องการการตอบสนองและการส่งเสริมพัฒนาการตามวัยอย่างเหมาะสม รวมทั้งการเรียนรู้ที่จะต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ทั้งนี้ ศูนย์เด็กเล็กที่มีคุณภาพ จะมีสถาบันรับรองว่าเป็นสถาบันแห่งความเป็นเลิศในการบริหารและพัฒนาเด็ก อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินศูนย์เด็กเล็กจากอดีตถึงปัจจุบัน พบว่า ศูนย์เด็กเล็กควรได้รับการยอมรับการพัฒนาให้ได้คุณภาพในระดับที่เป็นที่ยอมรับ ศูนย์เด็กเล็กหลายแห่งยังจัดอัตราส่วนของผู้ดูแลเด็กต่อเด็กได้ไม่เหมาะสม ไม่สามารถจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ดี เกิดปัญหามลภาวะเป็นพิษ กิจกรรมและวัสดุส่งเสริมพัฒนาการเด็กไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของขาดการมีส่วนร่วมรับผิดชอบบริหารเด็กเท่าที่ควร รวมทั้งการไม่ตระหนักถึงความรู้สึกของผู้ปกครอง ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อการศึกษาเติบโตและพัฒนาการของเด็ก ขณะเดียวกัน ได้มีการศึกษา การสำรวจพร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ การบริหารเด็กใน

ศูนย์เด็กเล็กเพื่อจัดการบริหารเด็กโดยมีผลต่อพัฒนาการบุคลิกภาพ และทักษะทางสังคมของเด็ก ศูนย์เด็กเล็กที่สามารถบริหารเด็กได้อย่างมีคุณภาพ มักจะมีเด็กจำนวนไม่มาก ซึ่งการบริหารเด็กใน ศูนย์เด็กเล็กควรสอดคล้องกับวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น ทั้งนี้ มีศูนย์เด็กเล็กหลายแห่งที่ไม่ได้ ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากผู้ปกครอง

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2550 : 23-32) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่อยู่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3 - 5 ปีมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนา เด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆ ที่ถ่าย โอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ใน วัด/มัสยิด กรรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3-5 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบ จะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน เหมาะสมกับวัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการ พัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาล หรือ เมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริม และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เด็ก ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้เล็งเห็น ความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าว ได้ รวบรวมและจัดทำขึ้นจำแนกออกเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้า ได้นำมา เป็นกรอบแนวคิดของการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1) ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ เป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ตลอดจนผู้ทำความสะอาดศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก

2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

3) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก

4) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์ และความจำเป็นของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชน หรือประชาคมในท้องถิ่น

แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องคำนึงถึงขอบข่ายของงานสายการบังคับบัญชา และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยจะต้องจัดให้มีการประเมินตนเองทุกปี เพื่อตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการจัดการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้การดูแล และพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน ควรพิจารณาจัดแบ่งงานที่จะต้องปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์ฯ ให้ครอบคลุมลักษณะงาน ต่อไปนี้

- 1) งานบุคลากรและการบริหารจัดการ
- 2) งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- 3) งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 4) งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน
- 5) งานธุรการ การเงิน และพัสดุ

ทั้งนี้ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบงานดังกล่าว โดยแบ่งและมอบหมายงานตามความถนัด ความสามารถ และลักษณะของงานที่ต้องดำเนินการทั้ง 5 งาน อย่างไรก็ตาม ในการจัดแบ่งงานดังกล่าว ควรคำนึงถึงความพร้อม และศักยภาพของแต่ละศูนย์ฯ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก อาจรวมลักษณะงานวิชาการและงานกิจการนักเรียนเป็นงานกลุ่มเดียวกัน และ/หรือรวมลักษณะงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม กับงานธุรการ การเงิน พัสดุ เป็นกลุ่มงานเดียวกัน เป็นต้น การบริหารงานทั้ง 5 งาน ให้มีคุณภาพ มีแนวทางการดำเนินงานพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ (2542 : 42-45) ได้บัญญัติอำนาจ และหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย การกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัย หรือก่อนประถมศึกษา เป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชน ผู้ปกครองได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึง

และมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ

สุนิตา บุรีมาศ (2552 : 18) กล่าวว่า มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ต้องเริ่มตั้งแต่เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นสถานที่หนึ่งซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างทรัพยากรที่ทรงคุณค่า การดูแลรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือเป็นภารกิจที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กเล็กในชุมชนท้องถิ่นให้มีความพร้อมและมีศักยภาพตามวัย ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ และที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง ดังนั้น มาตรฐานการดำเนินงานและบริหารจัดการศูนย์ฯ จึงมีความแตกต่างอย่างหลากหลายทั้งในด้านโครงสร้างอาคาร สถานที่ และการบริหารงาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ

สรุปได้ว่า ศูนย์เด็กเล็กเป็นสถานที่ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กแห่งที่สอง รองจากพ่อแม่ และญาติ การพัฒนาเพื่อให้ศูนย์เด็กเล็กได้มาตรฐานและมีคุณภาพนั้น ควรพัฒนาทั้งคนและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป กระทรวงสาธารณสุข ได้นำแนวคิดเมื่อน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ มาใช้ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ภายใต้ชื่อโครงการศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งส่วนราชการและท้องถิ่น เห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก และระดมความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ครอบคลุมกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ พัฒนาการเด็กและการอนามัย สิ่งแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งศูนย์เด็กเล็กพัฒนาได้คุณภาพและมาตรฐาน

บริบททั่วไปเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของอำเภอบ้านฝาง

สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง ห่างจากตัวจังหวัดขอนแก่น ระยะทาง 22 กิโลเมตร

เนื้อที่ มีพื้นที่ทั้งหมด 333.988 ตารางกิโลเมตร

จำนวนตำบล 7 ตำบล

จำนวนหมู่บ้าน 75 หมู่บ้าน

จำนวนหลังคาเรือน 14,591 หลังคา

จำนวนประชาชนทั้งสิ้น 53,721 คน แยกเป็นชาย 26,882 คน แยกเป็นหญิง

26,839 คน

อำเภอบ้านฝางแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 7 ตำบล 75 หมู่บ้าน ดังรายละเอียด

ต่อไปนี้

1. ตำบลหนองบัว (Nong Bua) จำนวน 11 หมู่บ้าน
2. ป่าหวายนั้ง (Pa Wai Nang) จำนวน 9 หมู่บ้าน
3. โนนห้อย (Non Khong) จำนวน 10 หมู่บ้าน
4. บ้านเหล่า (Ban Lao) จำนวน 13 หมู่บ้าน
5. ป่ามะนาว (Pa Manao) จำนวน 9 หมู่บ้าน
6. บ้านฝาง (Ban Fang) จำนวน 12 หมู่บ้าน
7. โคกงาม (Khok Ngam) จำนวน 10 หมู่บ้าน

ท้องที่อำเภอบ้านฝางประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 8 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลบ้านฝาง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านฝาง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบ้านฝาง
2. เทศบาลตำบลโนนห้อย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโนนห้อยทั้งตำบล มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กตำบลโนนห้อย
3. เทศบาลตำบลป่ามะนาว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่ามะนาวทั้งตำบล มีศูนย์พัฒนาเด็กจำนวน 2 แห่ง คือ 1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังโพธิ์ และ 2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านป่ามะนาว
4. เทศบาลตำบลโคกงาม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโคกงามทั้งตำบล มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1 แห่ง คือศูนย์พัฒนาเด็กตำบลโคกงาม
5. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองบัวทั้งตำบล มีศูนย์พัฒนาเด็กจำนวน 2 แห่ง คือ 1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองบัว และ 2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาผาย
6. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าหวายนั้ง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าหวายนั้งทั้งตำบล มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1 แห่ง คือศูนย์พัฒนาเด็กตำบลป่าหวายนั้ง
7. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านเหล่าทั้งตำบล มีศูนย์พัฒนาเด็กจำนวน 2 แห่ง คือ 1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนเขวา และ 2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองสุขเจริญ
8. เทศบาลตำบลแก่นฝาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านฝาง (นอกเขตเทศบาลตำบลบ้านฝาง) มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กตำบลบ้านฝาง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

วรรณภา ชุ่มกลิ่น (2546 : 65) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร ด้านบุคลากร งบประมาณ ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความรู้ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาอยู่ในระดับน้อย 2) เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมในการจัด

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ด้านความรู้ในการจัดการศึกษาระดับ ก่อนประถมศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

สุทธิมาลย์ ไยมณี (2547 : 76-78) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนโรงเรียนมณีวัฒนา เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า 1) สถานภาพของผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 55.10% อายุอยู่ในช่วง 36-40 ปี ร้อยละ 29.20 อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 40.30 วุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 50.40 รายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 39.0 และระดับชั้นของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 14.20 2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนในด้านวิชาการและด้านพฤติกรรมของผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วม ในการพัฒนาการเรียนการสอนด้านพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นอันดับ 1 และด้านวิชาการเป็นอันดับ 2 โดยเฉพาะในด้านวิชาการผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลเอาใจใส่นักเรียนทำการบ้านเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ สอบถาม และตรวจรายงานผลการสอบ ลงนามรับทราบ ในสมุดการบ้านของนักเรียนเป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ ส่วนในด้านพฤติกรรมผู้เรียนพบว่าผู้ปกครอง มีส่วนร่วม ในการตักเตือนนักเรียนให้ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย ระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักสามัคคีในกลุ่มเพื่อนและให้กำลังใจและเสริมแรงเมื่อนักเรียนประพฤติสิ่งที่ดีงาม อันดับที่ 2 และ 3 ตามลำดับ 3) การเปรียบเทียบผลการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้ปกครองที่มีผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นการเรียน ของนักเรียนต่างกันพบว่า ผู้ปกครองเพศหญิงมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอน ในด้านวิชาการและพฤติกรรมในภาพรวมมากกว่าผู้ปกครองเพศชาย ผู้ปกครองที่มีอายุ 36-40 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนใน ด้านวิชาการและพฤติกรรมผู้เรียนมากกว่าผู้ปกครองกลุ่มอายุทั้งหมด ซึ่งผู้ปกครองที่ทำงานรับจ้างมี ส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอน ในด้านวิชาการและพฤติกรรมผู้เรียนมากกว่าอาชีพอื่นทั้งหมด และผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า ปริญญาตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนในด้าน วิชาการและพฤติกรรมผู้เรียนมากกว่า วุฒิการศึกษาทั้งหมด ในด้านรายได้ผู้ปกครองที่มีรายได้ 5,000-10,000 บาท มีส่วนร่วม ในการพัฒนาการเรียนการสอน ในด้านวิชาการและพฤติกรรมผู้เรียน มากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับรายได้อื่นและผู้ปกครองที่มีนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีส่วน ร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนในด้านวิชาการและพฤติกรรมผู้เรียนมากกว่าระดับชั้นอื่น

สุดสงวน หงส์ทะนี (2548 : 131 -132) ได้ศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านบากหนองเทา อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จากการศึกษาพบว่า ก่อนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านบากหนองเทา ชุมชนไม่ สนใจการจัดการศึกษาของโรงเรียน ชุมชนไม่มีความรู้ ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในการพัฒนา การศึกษาและร่วมกิจกรรมการศึกษาที่โรงเรียนและชุมชนร่วมจัดจัดขึ้นน้อย คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานยังขาดความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง ไม่ทราบแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 โรงเรียน ยังไม่ให้ความไว้วางใจและไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

อย่างจริงจัง ส่วนมากโรงเรียนจะดำเนินการแล้วจึงแจ้งให้ทราบในภายหลัง เมื่อดำเนินการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและการสนทนากลุ่ม พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน มีบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ตามกรอบ 2 ด้าน คือ ด้านการนำชุมชนเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้โดยการเชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติโครงการ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีส่วนร่วมในประชุมชี้แจงรับฟังนโยบายของโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษาของโรงเรียน และด้านการใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ โดยเชิญบุคลากรที่มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในแต่ละเรื่องมาเป็นวิทยากรให้กับนักเรียน การใช้สถานที่ประกอบการต่าง ๆ ด้านอาชีพเป็นแหล่งเรียนรู้ การขอความร่วมมือช่วยเหลือด้านแรงงานจากชุมชน และการระดมทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์เพื่อการลงทุนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นอย่างดี

ประเสริฐ สายลุน (2548 : 90 - 91) ได้ศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนยางชุมน้อยพิทยาศาสตร์สังกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า สภาพก่อนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและไม่สามารถแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้ โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา หลังจากการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนการสอนโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น และนิเทศติดตามผล ผลปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมให้ความสนใจเข้าร่วมสำรวจและค้นคว้าแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีความเหมาะสม วิทยากรมีความรู้ความสามารถตรงกับเนื้อหา นักเรียนสามารถทำตามขั้นตอนได้ อยู่ในเกณฑ์การปฏิบัติปานกลางและการแสดงความคิดเห็น ในการติดต่อวิทยากร เพื่อรับการสนับสนุน กำหนดแผนปฏิบัติการสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนสามารถปฏิบัติตามเนื้อหากิจกรรมและระยะเวลาที่กำหนดอยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติน้อย โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการและการเข้าค่ายสิ่งแวดล้อม พบปัญหาว่า นักเรียนสามารถใช้แหล่งการเรียนรู้ได้น้อยจึงดำเนินการพัฒนาด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยการสัมภาษณ์ การสำรวจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องการประเมินผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถพัฒนาได้ในระดับดีเป็นส่วนมาก

สุนทร ขามธาตุ (2549 : 84-85) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนบ้านสำโรง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาจากแผนปฏิบัติการแบบมุ่งเน้นผลงาน แผนปฏิบัติการประจำปี 2547 เอกสารการประเมินตนเอง ปรากฏว่า ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ชุมชนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ไม่เต็มศักยภาพ จึงทำให้การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนบ้านสำโรงเป็นไปอย่างล่าช้า ประกอบกับมีกฎหมายหลายฉบับและหลายมาตรา ระบุว่าให้การจัดการศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาเป็นไปด้วยดี จึงได้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาคือการประชุมโดยใช้เทคนิค AIC การกำกับติดตาม การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการให้และรับบริการ

ซึ่งดำเนินงานตามขอบข่ายการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทั้ง 6 งาน ได้ดำเนินการพัฒนาตามหลักการวิจัยปฏิบัติการปรารถนาผลดังนี้

1. ด้านการให้บริการชุมชน ก่อนการพัฒนาชุมชนไม่เคยได้รับการบริการจากโรงเรียนแต่อย่างใด หลังจากการได้รับการพัฒนาชุมชนจะได้รับการบริการข้อมูล ข่าวสาร คำปรึกษาหารือ วิชาการ อาคารสถานที่ และวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์กีฬา เป็นที่พึงพอใจต่อชุมชนเป็นอย่างดี
2. ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ได้รับความช่วยเหลือด้านแรงงาน ในการต่อเติมห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนเงินบริจาคในการดำเนินงานวันขึ้นปีใหม่เพื่อใช้จ่ายในการต่อเติมห้องเรียน นับว่าชุมชนให้ความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียนตลอดจนช่วยเหลือหาแนวทางในการแก้ปัญหาพร้อมแรงร่วมใจโดยไม่คำนึงถึงความยากลำบากของตนเอง
3. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ โรงเรียนได้ร่วมกับชุมชนในการจัดงานวันปีใหม่ มีกิจกรรมการแสดงของนักเรียนและของชุมชนสลับกันซึ่งได้รับความสนใจจากการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างมากทำให้โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น
4. ด้านเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประชุมให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ปรากฏว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ ความเข้าใจ มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้เป็นอย่างดี
5. ด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ ฯ ได้แสวงหาแนวทางและความร่วมมือกับชุมชน ให้ดำเนินการตั้งชมรมศิษย์เก่าสำโรง ปรากฏว่าชมรมศิษย์เก่าได้ร่วมมือจัดงานผ้าป่าการศึกษาคืนสู่เหย้าศิษย์เก่าสำโรง ได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ
6. ด้านการประชาสัมพันธ์ ได้ใช้กิจกรรมการประชุมผู้ปกครอง การออกเยี่ยมบ้าน จัดทำหอกระจายข่าว ป้ายประกาศ พบปะพูดคุยในงานพิธีต่าง ๆ ปรากฏว่าชุมชนได้รับความรู้ ข่าวสาร เหตุการณ์ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้โรงเรียนและชุมชนเข้าใจตรงกันและมีแนวทางปฏิบัติ เหมือนกันสรุปได้ว่า การพัฒนาการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียน บ้านสำโรง โดยการให้ชุมชนมีเสียงในการตัดสินใจเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนเกิดการยอมรับ เกิดความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน ผู้บริหาร คณะครู ภารโรงผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า ต้องให้ความร่วมมือทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารในฐานะผู้นำควรให้ความสนใจอย่างจริงจัง พร้อมทั้งจะร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนตลอดเวลา ซึ่งส่งผลสะท้อนให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

กนกวรรณ บุญปลุก (2550 : 61-63) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนรัตนานิเบศร์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ด้าน 2) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองเพศชายมีส่วนร่วม ในด้านงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสูงกว่าผู้ปกครองเพศหญิง ผู้ปกครอง ที่มีระดับ การศึกษาไม่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายมีส่วนร่วมในด้านการบุคลากรสูงกว่าผู้ปกครอง ที่มีระดับ การศึกษาอนุปริญญาหรือเทียบเท่าและผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่นๆ มีส่วนร่วมในงานบุคลากรสูงกว่า

ผู้ปกครองที่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ห้างร้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อรนุช บางพรมบาง (2551 : 76-79) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเด็กเล็กต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเด็กเล็กมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และระดับมากที่สุด โดยความคิดเห็นอยู่ระดับมากที่สุด ลำดับที่ 1 คือด้านบุคลากร ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามลำดับและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นลำดับสุดท้าย เมื่อจำแนกตามภูมิหลังของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเด็กเล็กพบว่า 1. ผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง เด็กเล็ก โดยรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ไม่แตกต่าง กัน 2. ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเด็กเล็ก ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า ในภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน 3. ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเด็กเล็กที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่าในภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 คือ ด้านบุคลากร ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน 4. ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเด็กเล็ก ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่าในภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน 5. ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเด็กเล็กที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านบุคลากร ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

พระรุ่งอรุณ เขียนกลาง (2552 : 81-82) ได้ศึกษา การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านถนนถั่ว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน และใช้กิจกรรมการดำเนินการโดยใช้แผนเป็นเครื่องมือ ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมดเกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. ผลการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาโรงเรียนในวงรอบที่ 1 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนมากมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบเนื้อหาที่กำหนด คือ ตามกรอบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาโรงเรียน แต่ยังมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนน้อยที่ยังไม่เข้าใจในการกำหนดนโยบายและการวางแผน ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยการใช้กลยุทธ์การประชุมชี้แจงให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อสิ้นสุดการพัฒนาในวงรอบที่ 2 คณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการกำหนด

นโยบายและการวางแผน สามารถกำหนดแผนพัฒนาได้กับทั้งร่วมกับกำหนดนโยบายร่วมกับทางโรงเรียนได้

2. ผลการพัฒนาด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้ในการดำเนินการแบบต่อเนื่อง ทั้ง 2 วงรอบ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเสริมสร้างความสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของการดำเนินงานการวางแผน การลงพื้นที่สร้างความสัมพันธ์ ด้วยการประชาสัมพันธ์จากการพัฒนาในครั้งนี้ทำให้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แสดงบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ สร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนและผู้ปกครองจนได้รับบริจาคทรัพย์สินที่เป็นตัวเงิน วัสดุ อุปกรณ์ แรงงานจนสามารถพัฒนาภูมิทัศน์ของโรงเรียนเป็นผลสำเร็จ

3. ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา ในวงรอบที่ 1 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการระดมทรัพยากร กล่าวแสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานระดมทรัพยากรและกำหนดวิธีการร่วมกันที่จะระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา แต่ยังมีคณะกรรมการส่วนน้อยที่ยังขาดความมั่นใจ ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้การดำเนินงานโดยใช้แผนเป็นเครื่องมือในการระดมทรัพยากร เมื่อการพัฒนาในวงรอบที่ 2 เสร็จสิ้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการใช้แผนเป็นเครื่องมือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถร่วมกันดำเนินการระดมทรัพยากรที่เป็นเงินและวัสดุ อุปกรณ์ให้กับทางโรงเรียนได้เป็นจำนวนมาก

2. งานวิจัยต่างประเทศ

สมิธ (Smith. 1991) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ บทบาทของคณะกรรมการศึกษาในการวางแผนและการพัฒนาการศึกษาของมหาวิทยาลัย ในมลรัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า สมาชิกของคณะกรรมการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนละประชาชน มีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ อันจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษา คณะกรรมการศึกษาและประชาชนไม่เห็นด้วยกับเรื่องราวต่างๆที่ทางโรงเรียนดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว โดยที่ คณะกรรมการศึกษาไม่ได้มีส่วนร่วมเห็น คณะกรรมการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนเห็นพ้องต้องกันว่า โรงเรียนจะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปกว่าเดิม หากคณะกรรมการศึกษาได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน

ฮาร์โรลด์ (Harold. 1993) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ อำนาจ บทบาทของคณะกรรมการศึกษา ในการบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการศึกษามีบทบาทสำคัญมากในการกำหนดนโยบาย และการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาท้องถิ่น

บรูซ (Bruce. 1999) ได้ศึกษาวิจัยบทบาทของครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า ความคาดหวังของโรงเรียนที่เกี่ยวกับชุมชน สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่จะมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน สำหรับความคาดหวังของครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษานั้น พบว่า ครูใหญ่คาดหวังที่จะให้ผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับกิจกรรม หรือการวางแผนของโรงเรียน ให้องค์กรศาสนาและสถาบันอื่นในสังคมได้หันมาสนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ การสั่งสอนเด็กให้มากยิ่งขึ้น ให้การทำงานมีความคาบเกี่ยวระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และต้องการให้

ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆของเด็กด้วย ครูและผู้ปกครองมีความต้องการที่จะให้ครูใหญ่ที่ฝึกหรือที่อาศัยอยู่ในบริเวณโรงเรียน ครูใหญ่มีความเห็นว่า การสื่อความหมายระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีอุปสรรค คือ การทำให้ความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่งถูกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อันเนื่องมาจากการถ่ายทอดข่าวหรือการส่งข่าวสารเกิดความผิดพลาด

เบเคอร์ร่า (Becerra. 2000) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ บทบาท ความเข้าใจ ระหว่างผู้บริหารกับตัวแทนของชุมชนในการวินิจฉัยปัญหา พบว่า การตัดสินใจในเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียนผู้บริหารกับตัวแทนของชุมชนจะต้องร่วมมือกับทุกฝ่าย ต้องทำความเข้าใจโครงการทางการศึกษาตามหน้าที่ บทบาท นโยบายที่ตกลงกันได้ ยังพบว่า ผู้บริหารจะต้องเข้าใจและสนเกี่ยวกับความแตกต่างของชุมชน และพร้อมที่จะเข้าร่วมกับชุมชนได้ในทุกโอกาส ทศนคติในทางที่พึงประสงค์ของแต่ละฝ่ายเป็นเรื่องสำคัญ ในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยการเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรมผู้บริหารต้องยอมรับตนเองและไม่ควรคาดหวังกับผลที่ควรจะได้รับสูงเกินไป

เจนนิง (Jannings. 2001) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในรัฐออริโซนา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า คณะกรรมการศึกษา มีความรู้ด้านการบริหารงานของโรงเรียนไม่เพียงพอ เช่น ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารการเงิน งบประมาณ และขาดเหตุผลที่ดีในการตัดสินใจ ทำให้การกำหนดนโยบาย ไม่ประสบความสำเร็จ การจัดการศึกษาของท้องถิ่นไม่พัฒนาเท่าที่ควร ทั้งคณะกรรมการศึกษา ชุมชน และโรงเรียนต้องมีส่วนร่วมในการรับรู้และทำความเข้าใจต่อกันทุกฝ่าย จึงจะเกิดการพัฒนาในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในฐานะผู้ให้การสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษาและชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และตามหลักการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น อันจะส่งผลให้ชุมชน ประชาชน สงบสุข น่ายอยู่ มีความเข้มแข็งและพัฒนาถึงขั้นพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้ามามีวิธีการดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีสถานภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ในปีการศึกษา 2555 จำนวนทั้งสิ้น 708 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2555)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีสถานภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 68 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบร้อยเปอร์เซ็นต์ และผู้ที่มีสถานภาพในการเข้าร่วมจัดการศึกษานอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 197 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบร้อยละ 30 ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบใช้เกณฑ์ร้อยละ (Percentage) Yamane (สุดสงวน หงส์ทะนี. 2548 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1973 : 1088-1089) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 265 คน

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพการมีส่วนร่วมใน/นอก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ลำดับที่	สถานภาพใน/นอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1.	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	8	8
2.	คณะกรรมการสถานศึกษา	11	11
3.	ผู้นำชุมชน	11	11
4.	นักวิชาการการศึกษา	8	8
5.	ครูผู้สอน	30	30
รวม (ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)		68	68
1.	ผู้ปกครองศูนย์เด็กเล็กตำบลโคกงาม	56	17
2.	ผู้ปกครองศูนย์เด็กเล็กตำบลป่าหวายนั่ง	86	26
3.	ผู้ปกครองศูนย์เด็กเล็กบ้านโนนเขวา	41	13
4.	ผู้ปกครองศูนย์เด็กเล็กบ้านหนองสุขเจริญ	49	15
5.	ผู้ปกครองศูนย์เด็กเล็กตำบลแก่นฝาง	30	9
6.	ผู้ปกครองศูนย์เด็กเล็กตำบลบ้านฝาง	73	22
7.	ผู้ปกครองศูนย์เด็กเล็กตำบลโนนฆ้อง	85	26
8.	ผู้ปกครองศูนย์เด็กเล็กบ้านนาฝาย	78	24
9.	ผู้ปกครองศูนย์เด็กเล็กบ้านนาฝาย	52	17
10.	ผู้ปกครองศูนย์เด็กเล็กบ้านวังโพน	25	8
11.	ผู้ปกครองศูนย์เด็กเล็กบ้านป่ามะนาว	66	20
รวม (นอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)		640	197
รวมทั้งสิ้น		708	265

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

1. แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆจากกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 สภาพ ปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านอาคาร

สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) ด้านบุคลากร และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน จำนวน 30 ข้อ โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยเกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	มากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	มาก
3 คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	น้อย
1 คะแนน	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ตามมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. ข : 2) ดังนี้ 1) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน เป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการศึกษารายละเอียดและการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตำรา สิ่งพิมพ์ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและพัฒนาปรับปรุงแบบสอบถามให้ครอบคลุมตรงตามเนื้อหาของเรื่องที่ทำการศึกษาครั้งนี้

2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม

4. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ศึกษาค้นคว้าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะความถูกต้องเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมในด้านภาษา (Wording) และด้านอื่นๆ ที่ควรปรับปรุง โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านประกอบด้วย

3.1 นางสุธาสนี แม้นญาติ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น วุฒิการศึกษา ปริญญาการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้าน เครื่องมือในการวิจัย

3.2 นายผจญ ศิริอินทร์ ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลตำบลโคกงาม อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น วุฒิกการศึกษา ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชน

3.3 นางจินตนา เจริญชีวกุล ตำแหน่งหัวหน้าศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น วุฒิกการศึกษา ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา

4. นำแบบสอบถามที่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหาของ การศึกษา และเพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้กับประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสาวถี จำนวน 30 ชุด ถ้าเนื้อหาที่ได้จากการสอบถามในประเด็นเดียวกัน มีความคล้ายคลึง และสอดคล้องกัน ก็สามารถนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. เกณฑ์การรายงานผลการตรวจสอบเครื่องมือ

ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ให้ - 1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

จากนั้น นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความสอดคล้อง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและวัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม เกณฑ์ในการเลือกคำถาม พิจารณาเฉพาะข้อความที่มีค่า IOC มากกว่า หรือเท่ากับ 0.67 ซึ่งปรากฏว่า ได้ค่าเฉลี่ย 0.83

6. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

6.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระเพื่อพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้อง เที่ยงตรง ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องที่จะวัด ตรวจสอบรายละเอียดและแก้ไขแบบสอบถาม

6.2 ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

6.2.1 แบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try out) สถานที่ที่ทำการทดสอบ เครื่องมือ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเทศบาลตำบลสาวถี จำนวนแบบสอบถาม 30 ชุด เพื่อมาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อกับรวมทุกข้อ (Item - total Correlation) ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ $0.57 \leq r \leq 0.87$

6.2.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือก หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.968

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้า ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้ศึกษาจัดทำแบบสอบถาม เพื่อจัดเก็บข้อมูลกับ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 265 คน
2. ผู้ศึกษาค้นคว้า ขอหนังสือราชการจาก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พร้อมแนบแบบสอบถาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ และขออนุญาตนายกเทศมนตรี ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่าง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษา นักวิชาการศึกษา ผู้นำชุมชน ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้านำเก็บแบบสอบถามส่งให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจ ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 265 ฉบับ จากนั้นนำเสนอแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง พบว่า มีความถูกต้องสมบูรณ์ทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้า นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลทั่วไป โดยใช้วิธีการประมวลผลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยใช้วิธีการประมวลผลเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการดำเนินการศึกษา ซึ่งกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100)
 - ระดับมากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน
 - ระดับมาก ให้คะแนน 4 คะแนน
 - ระดับปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน
 - ระดับน้อย ให้คะแนน 2 คะแนน
 - ระดับน้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน
 จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วจึงนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมาย โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	ความคิดเห็นระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	ความคิดเห็นระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	ความคิดเห็นระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	ความคิดเห็นระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	ความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

5.วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน t-test และ F – test

4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด แบบพรรณนาความ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งออกได้ดังนี้

1. การตรวจสอบเครื่องมือ ผู้ศึกษาค้นคว้าจัดส่งโครงสร้างข้อคำถามและแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ จากนั้น นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความสอดคล้องดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยวิธีการ (IOC : Item – objective Congruence Index) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม คือ สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (สมบัติ ท้ายเรือคำ. 2551 : 114)

$$\alpha = \frac{K}{K - 1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

โดยที่ α	แทน ค่าความเชื่อมั่น
K	แทน จำนวนข้อคำถาม
$\sum S_i^2$	แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
S_t^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

F แทน ความถี่ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของกลุ่ม

n แทน จำนวนของคะแนนในกลุ่ม

2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนในกลุ่มสมาชิกตัวอย่าง

X แทน คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มข้อมูล

$\sum x$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบ หาค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติทดสอบ t - test (Independent Samples)

$$\text{ใช้สูตร } t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ \bar{X}_1 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

\bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 แทน กลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 แทน กลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ใช้สถิติ F - test (One-way

ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายของข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n แทน จำนวนตัวอย่าง
df แทน ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)
t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้า ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ภาพรวมสภาพ ปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน t-test และ F - test

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยใช้การพรรณาคความ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้า ได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษา นักวิชาการศึกษา ผู้นำชุมชน ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 265 คน มาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดปรากฏตามตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N = 265)	ร้อยละ
1. สถานภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา		
- ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	68	23.77
- นอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	197	76.23
2. ระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา		
- 1 - 3 ปี	120	45.28
- 4 - 6 ปี	95	35.85
- 7 ปีขึ้นไป	50	18.87

จากตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 265 คน พบว่า ส่วนมากเป็นผู้ที่มีสถานภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 76.23 และในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 23.77 ส่วนระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า ส่วนมากอยู่ในช่วงระหว่าง 1 - 3 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 45.28 รองลงมา คือ ในช่วงระหว่าง 4 - 6 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 35.85 และระยะเวลา 7 ปีขึ้นไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 18.87 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมสภาพ ปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
รายละเอียดปรากฏตามตาราง 3 - 7

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน (N=265)

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการมีส่วนร่วม			ระดับปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	3.32	0.41	ปานกลาง	4.17	0.49	มาก
2. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	3.39	0.38	ปานกลาง	4.16	0.53	มาก
3. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ	3.53	0.36	มาก	4.09	0.51	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน	3.41	0.35	ปานกลาง	4.17	0.52	มาก
รวม	3.41	0.35	ปานกลาง	4.12	0.42	มาก

จากตาราง 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สภาพโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.53$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านวิชาการ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.41$), ($\bar{X} = 3.39$) และ ($\bar{X} = 3.32$) ตามลำดับ

ส่วนปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านบุคลากร โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.17$), ($\bar{X} = 4.17$), ($\bar{X} = 4.16$) และ ($\bar{X} = 4.09$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร (N=265)

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการมีส่วนร่วม			ระดับปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ร่วมจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครอง เศรษฐกิจ ชุมชน ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่น	3.49	0.75	ปานกลาง	4.61	0.61	มากที่สุด
2. ร่วมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.33	0.74	ปานกลาง	4.26	0.62	มาก
3. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้อง กับพัฒนาการของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	3.39	0.59	ปานกลาง	4.18	0.60	มาก
4. ร่วมดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอน ที่เหมาะสม สำหรับเด็กอย่างเหมาะสมเพียงพอ	3.74	0.77	มาก	4.03	0.72	มาก
5. แนะนำแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนที่เกี่ยวกับ แปลงเกษตร ห้องเรียนธรรมชาติ ฯลฯ	3.82	0.76	มาก	4.41	2.72	มาก
6. สนับสนุนในการนำเด็กเล็กไปทัศนศึกษา นอกสถานที่	3.64	0.60	มาก	3.99	0.62	มาก
7. ร่วมเป็นวิทยากรพิเศษให้ความรู้ในด้านต่างๆ แก่นักเรียนและผู้ดูแลเด็ก	3.64	0.59	มาก	3.99	0.60	มาก
8. ดำเนินการประเมินการพัฒนาการของเด็ก ร่วมกับครู/ผู้ดูแลเด็ก	3.43	0.78	ปานกลาง	4.08	0.71	มาก
9. สนับสนุนงานด้านโภชนาการ อาหารว่าง อย่างเหมาะสม	3.35	0.60	ปานกลาง	4.12	0.72	มาก
10. ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน การสอน	3.48	0.69	ปานกลาง	3.99	0.68	มาก
รวม	3.53	0.36	มาก	4.17	0.49	มาก

จากตาราง 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 5. แนะนำแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนที่เกี่ยวกับแปลงเกษตร ห้องเรียนธรรมชาติ ฯลฯ ($\bar{X} = 3.82$) รองลงมาคือ ข้อ 4. ร่วม

ดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กอย่างเหมาะสมเพียงพอ ($\bar{X} = 3.74$) และข้อ 6. สนับสนุนในการนำเด็กเล็กไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ($\bar{X} = 3.64$) ตามลำดับ ส่วนปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ 1. ร่วมจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครอง เศรษฐกิจ ชุมชน ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 5. แนะนำแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนที่เกี่ยวกับแปลงเกษตร ห้องเรียนธรรมชาติ ฯลฯ ($\bar{X} = 4.41$) รองลงมาคือ ข้อ 2. ร่วมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.26$) และข้อ 3. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย (N=265)

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการมีส่วนร่วม			ระดับปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
11. มีการจัดพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ	3.44	0.59	ปานกลาง	4.34	0.65	มาก
12. ดำเนินการจัดห้องพยาบาลสำหรับเด็กแยกเป็นสัดส่วน	3.49	0.69	ปานกลาง	4.11	0.66	มาก
13. ดำเนินการจัดสร้างห้องไว้ทำความสะอาดตัวเด็ก ล้างหน้า แปรงฟัน	3.39	0.64	ปานกลาง	4.09	0.67	มาก
14. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสัดส่วน ร่มรื่น อากาศปลอดโปร่ง	3.38	0.69	ปานกลาง	4.10	0.66	มาก
15. ช่วยบำรุงรักษา และซ่อมแซมอาคารเรียน	3.29	0.59	ปานกลาง	4.21	0.71	มาก
16. การดูแลรักษาห้องเรียนและมีการจัดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง	3.29	0.59	ปานกลาง	4.12	0.74	มาก
รวม	3.39	0.38	ปานกลาง	4.16	0.53	มาก

จากตาราง 5 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ คือ ข้อ 12. ดำเนินการจัดห้องพยาบาลสำหรับเด็กแยกเป็นสัดส่วน ($\bar{X} = 3.49$) รองลงมาคือ ข้อ 11.

มีการจัดพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ ($\bar{X} = 3.44$) และข้อ 13. ดำเนินการจัดสร้างห้องไว้ทำความสะอาด ตัวเด็ก ล้างหน้า แปรงฟัน ($\bar{X} = 3.39$) ตามลำดับ

ส่วนปัญหา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ข้อ 11. มีการจัดพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมาคือ ข้อ 15. ช่วยบำรุงรักษา และซ่อมแซมอาคารเรียน ($\bar{X} = 4.21$) และข้อ 16. การดูแลรักษาห้องเรียนและมีการจัดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ (N=265)

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการมีส่วนร่วม			ระดับปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
17. ดำเนินการคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสมและ เพียงพอ	3.45	0.68	ปานกลาง	4.12	0.69	มาก
18. ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของ บุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.27	0.59	ปานกลาง	4.03	0.74	มาก
19. ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรเพื่อ เพิ่มพูนความรู้	3.27	0.59	ปานกลาง	4.03	0.74	มาก
20. ดำเนินการจัดทำกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.36	0.63	ปานกลาง	4.03	0.69	มาก
21. ดำเนินการช่วยเหลือสนับสนุนในการสร้าง ขวัญ กำลังใจให้บุคลากร	3.35	0.64	ปานกลาง	4.07	0.69	มาก
รวม	3.34	0.61	ปานกลาง	4.06	0.68	มาก

จากตาราง 6 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ด้านบุคลากร โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ คือ ข้อ 17. ดำเนินการคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ ($\bar{X} = 3.45$) รองลงมาคือ ข้อ 20. ดำเนินการจัดทำกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.36$) และข้อ 21. ดำเนินการช่วยเหลือสนับสนุนในการสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากร ($\bar{X} = 3.35$) ตามลำดับ

ส่วนปัญหา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ข้อ 17. ดำเนินการคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมาคือ ข้อ 21. ดำเนินการช่วยเหลือสนับสนุนในการสร้างขวัญ กำลังใจให้บุคลากร ($\bar{X} = 4.07$) และข้อ 18. ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ของบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อ 19. ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ข้อ 20. ดำเนินการจัดทำกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ คือ ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน (N=265)

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการมีส่วนร่วม			ระดับปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
22. ดำเนินการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.38	0.71	ปานกลาง	4.28	0.75	มาก
23. จัดทำเอกสาร การประสานงานเพื่อประชาสัมพันธ์ การดำเนินงาน เช่น คู่มือ แผ่นพับ ตลอดจนการเยี่ยมบ้านเด็ก และการประชุมผู้ปกครอง	3.42	0.75	ปานกลาง	4.23	0.75	มาก
24. ดำเนินการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	3.34	0.74	ปานกลาง	4.08	0.67	มาก
25. ดำเนินการระดมทรัพยากรในชุมชน หน่วยงานอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.95	0.74	มาก	4.27	0.74	มาก
26. จัดอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน โดยเฉพาะผู้ปกครองในการเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.41	0.72	ปานกลาง	4.11	0.71	มาก
27. ดำเนินการให้ภาคประชาชน ผู้มีคุณวุฒิ ด้านวิชาการเข้ามาติดตามประเมินผล การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.30	0.64	ปานกลาง	4.12	0.69	มาก
28. ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก โดยมีภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ	3.26	0.66	ปานกลาง	4.15	0.71	มาก
29. ดำเนินการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก	3.35	0.65	ปานกลาง	4.08	0.67	มาก
30. กำหนดกิจกรรมเกี่ยวกับการบำรุงรักษา สภาพแวดล้อม	3.37	0.67	ปานกลาง	4.12	0.64	มาก
รวม	3.42	0.75	ปานกลาง	4.16	0.72	มาก

จากตาราง 7 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ ข้อ 25. ดำเนินการระดมทรัพยากรในชุมชน หน่วยงานอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาคือ ข้อ 23. จัดทำเอกสาร การประสานงานเพื่อประชาสัมพันธ์ การดำเนินงาน เช่น คู่มือ แผ่นพับ ตลอดจนการเยี่ยมบ้านเด็ก และการประชุมผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.42$) และข้อ 26. จัดอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน โดยเฉพาะผู้ปกครองในการเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.41$) ตามลำดับ

ส่วนปัญหา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ข้อ 22. ดำเนินการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมา คือ ข้อ 25 ดำเนินการระดมทรัพยากรในชุมชน หน่วยงานอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.27$) และข้อ 23. จัดทำเอกสาร การประสานงานเพื่อประชาสัมพันธ์ การดำเนินงาน เช่น คู่มือ แผ่นพับ ตลอดจนการเยี่ยมบ้านเด็ก และการประชุมผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.23$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม สถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงตามตารางที่ 8 - 9

ตาราง 8 เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพการเข้ามามีส่วนร่วมการจัด
การศึกษา (N=265)

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการ จัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก	สถานภาพการเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก				t-value	P
	ในศูนย์ (N=68)		นอกศูนย์ (N=197)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตร	3.32	0.60	3.30	0.58	0.171	0.846
2. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	3.37	0.69	3.17	0.67	1.70	0.811
3. ด้านบุคลากรและการบริหาร จัดการ	3.44	0.88	3.42	0.71	0.13	0.391
4. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุน ของชุมชน	3.34	0.63	3.30	0.61	0.47	0.858
รวม	3.37	0.69	3.30	0.59	0.71	0.756

จากตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วย t-test พบว่า
การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
จำแนกตามสถานภาพการเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษา ทั้งใน/นอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่
แตกต่างกัน ทุกด้าน ($t = -0.17$, $p = 0.756$)

ตาราง 9 เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (N=265)

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	1.850	8	0.370	1.073	0.378
	ภายในกลุ่ม	50.689	256	0.345		
	รวม	52.539	264			
2. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	1.244	8	0.249	0.523	0.759
	ภายในกลุ่ม	69.929	256	0.476		
	รวม	71.174	264			
3. ด้านบุคลากรและการบริหาร จัดการ	ระหว่างกลุ่ม	1.552	8	0.310	0.521	0.760
	ภายในกลุ่ม	56.271	256	0.596		
	รวม	89.146	264			
4. ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	1.049	8	0.210	0.548	0.740
	ภายในกลุ่ม	56.271	256	0.383		
	รวม	57.320	264			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.981	8	0.196	0.575	0.719
	ภายในกลุ่ม	50.149	256	0.341		
	รวม	51.130	264			

จากตาราง 9 ผลของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำไปสู่การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ($F = 0.575$, $p = 0.719$)

2. ปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงตามตารางที่ 10 - 11

ตาราง 10 เปรียบเทียบ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพการเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษา (N=265)

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สถานภาพการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก				t-value	P
	ในศูนย์ (N=68)		นอกศูนย์ (N=197)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	3.99	0.54	4.18	0.47	1.147	.285
2. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	4.15	0.53	4.18	0.51	.481	.488
3. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ	4.17	0.61	4.21	0.54	3.761	.053
4. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน	4.02	0.50	4.14	0.43	2.917	.088
รวม	4.08	0.49	4.22	0.53	1.747	.187*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วย t-test พบว่า ปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพการเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 เปรียบเทียบ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษา (N=265)

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านวิชาการและกิจกรรม ตาม หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	1.819	12	0.385	2.296	0.771*
	ภายในกลุ่ม	50.426	252	0.329		
	รวม	52.539	264			
2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	1.244	12	0.254	3.874	.009*
	ภายในกลุ่ม	69.983	252	0.488		
	รวม	71.167	264			
3. ด้านบุคลากรและการบริหาร จัดการ	ระหว่างกลุ่ม	1.576	12	0.316	4.580	.004*
	ภายในกลุ่ม	56.255	252	0.591		
	รวม	87.158	264			
4. ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	1.124	12	0.208	2.730	0.144*
	ภายในกลุ่ม	51.391	252	0.391		
	รวม	58.324	264			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.981	12	0.196	0.303	0.823*
	ภายในกลุ่ม	50.149	252	0.341		
	รวม	52.460	264			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 ผลของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำไปสู่การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) พบว่า ปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยใช้การพรรณนาความ

ตาราง 12 ตารางแจกแจงความถี่เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระยะเวลา การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (N=265)

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน	ความถี่
1. ด้านวิชาการและกิจกรรม ตาม หลักสูตร	ควรมีการติดต่อสื่อสารและ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชนและชุมชน ได้ทราบเป็นประจำ	265
2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	มีความปลอดภัย	265
3. ด้านบุคลากรและการบริหาร จัดการ	ควรมีการนิเทศและมีการพัฒนา บุคลากรของศูนย์	265
4. ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนของชุมชน	ควรจัดให้มีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน ควรให้ประชาชน หน่วยงาน มูลนิธิใน ท้องถิ่น ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม	265

จากตาราง 12 ผลของการแจกแจงความถี่ของแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การ สร้างสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน บทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก และชุมชน การเรียนรู้ของเด็ก เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการอย่างยิ่ง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วน ในทุกด้าน

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ควรมีการติดต่อสื่อสารและมีการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ประชาชน ชุมชนได้รับทราบเป็นประจำและต่อเนื่อง ใน หลายๆช่องทาง เช่น การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเชิญ ผู้บริหารองค์ปกครองท้องถิ่น และนักวิชาการเข้าร่วมประชุมด้วย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง สมาคมครู ผู้ปกครอง หรือสมาคมศิษย์เก่า มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิใน ชุมชน มาเป็นวิทยากรในการให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน มีการนำนักเรียนไป ศึกษายังแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น ไร่นาสวนผสม การทำปุ๋ยชีวภาพ สวนเห็ด การทำไร่ข้าวโพด เป็นต้น และควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนรับรู้เกี่ยวกับการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษา ในทุกปีการศึกษา

2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

2.1 อาคารสถานที่ บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีรั้วรอบขอบชิด และกว้างขวาง เพื่อความปลอดภัยและส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ควรจัดแบ่งห้อง เพื่อการจัดการเรียนการสอน ห้องครัว ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องเก็บของเป็นสัดส่วนและกว้างขวางถูกสุขลักษณะ เพียงพอสำหรับเด็ก นักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 จัดให้มีสนามเด็กเล่น และเครื่องเล่นสนามสำหรับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของ เด็กตามมาตรฐานกำหนด และปลอดภัย โดยหน่วยงานของรัฐ เอกชน เข้ามามีส่วนในการสนับสนุน ส่งเสริม การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีคุณภาพ

2.3 ควรจัดอาหารกลางวัน อาหารว่างที่มีคุณภาพโภชนาการสำหรับเด็กนักเรียนในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ให้เหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนเด็ก

2.4 จัดหารถยนต์ เพื่อนำนักเรียนไปเรียนรู้นอกห้องเรียนยังแหล่งเรียนรู้อื่นทั้งภายใน และภายนอกเขตอำเภอบ้านฝาง หรือจังหวัดใกล้เคียง ตามความต้องการของนักเรียน อย่างน้อยภาค เรียนละ 1 ครั้ง

3. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

3.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละตำบลของอำเภอบ้านฝาง ควรมอบหมายให้ บุคลากรออกตรวจ นิเทศ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกเดือน ประเมินผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ พัฒนาการเรียนรู้ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ ศูนย์เด็กเล็กในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัด ขอนแก่น ทั้ง 11 แห่ง ควรเป็นเครือข่ายเดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและ สม่ำเสมอ ชุมชนควรมีบทบาทในการเลี้ยงดูและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก มีบทบาทในการเป็น อาสาสมัครในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีบทบาทในการให้ข้อมูลหรือมีส่วนร่วมต่อการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วย

3.2 ให้การดูแล เอาใจใส่ ความเป็นอยู่ของครูผู้สอน และจัดหาบุคลากรที่เกี่ยวข้องมา ช่วยปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างพอเพียง ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนาเพื่อพัฒนา ตนเอง แล้วนำเอาความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ มาประยุกต์ใช้การทำงานได้อย่างเหมาะสม ส่งผล ต่อนักเรียนของศูนย์เด็กเล็กให้มีพัฒนาการทุกๆด้านไปพร้อมๆกัน

4. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน

4.1 ควรจัดให้มีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยใช้หลักการของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในการดำเนินงาน อย่างเป็นรูปธรรม และเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษหรืองานประเพณีท้องถิ่นที่ ชุมชนจัดให้มีขึ้น

4.2 ควรให้ประชาชน หน่วยงาน มูลนิธิในท้องถิ่น ผู้ปกครองเข้ามา ร่วมกันใน กิจกรรม รวมถึงการบริหารและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกด้าน เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ตรวจสอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกเดือน ประเมินผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ พัฒนาการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ และจัดประชุมผู้ปกครอง ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

4.3 ควรให้มีอาสาสมัครจากผู้ปกครอง โดยเครือข่ายผู้ปกครอง นำผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านต่างๆ มาให้ความรู้แก่นักเรียนเป็นครั้งคราว โดยไม่มีค่าตอบแทน เพื่อให้ นักเรียน ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายยิ่งขึ้น เช่น ผู้พิพากษา ตำรวจ หมอ พยาบาล พ่อค้า ชาวไร่ชาวนา ฯลฯ

4.4 ส่งเสริมการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนประเภทต่างๆ เช่น ทุนเรียนดี ทุน ประพฤติดี โดยขอรับการสนับสนุนจากผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันบริจาค ตามโอกาสอันควร เช่น วันเด็ก แห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ หรือวันพ่อแห่งชาติ เป็นต้น

4.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องจัดทำการวิเคราะห์นักเรียนรายบุคคล ตามแบบ SDQ เพื่อรู้จักเด็กนักเรียนทุกคน เอาใจใส่ดูแล ประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง แจ้งผลการเรียนรู้อย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า และสรุปผลการศึกษาครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า
3. สรุปผล
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมุติฐาน ดังนี้

1. สภาพ การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะแตกต่างกัน
2. ปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะแตกต่างกัน

สรุปผล

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนส่วนมากเป็นผู้ที่มีสถานภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อยู่ในช่วงระหว่าง 1 – 3 ปี ซึ่งมีความคิดเห็นต่อสภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านบุคลากร และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย และด้านวิชาการ ตามลำดับ

ส่วนปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านบุคลากร ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า สภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ส่วนปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอ บ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ทั้งด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร, ด้านอาคารสถานที่และความปลอดภัย ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ, และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน บทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กและชุมชน และการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการอย่างยิ่ง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดี และเสริมสร้างความมั่นคงให้กับท้องถิ่นตลอดไป

อภิปรายผล

1. สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านบุคลากร และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการ

มีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามลำดับ ส่วนปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านวิชาการกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านบุคลากรและบริหารจัดการ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในปัจจุบัน เป็นการจัดขึ้นเพื่อสนองนโยบายของภาครัฐ ต่อการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยกรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2550 : 23-32) ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3 - 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่เข้าช้กับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการอยู่แล้ว รวมทั้งโรงเรียนในสังกัดเทศบาล และโรงเรียนเอกชน อีกจำนวนมากที่ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสภาวะการแข่งขันทางการศึกษาที่เข้มข้นในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดของโรงเรียน และเป็นที่ยึดมั่นศรัทธาของผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่เป็นที่นิยมเท่าที่ควร เพราะขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจังทั้งในด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านบุคลากร และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกวรรณ บุญปลุก (2550 : 61-63) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนรัตนานิเบศร์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 2) ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 4) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และ 5) ด้านธุรการ การเงินและพัสดุ

2. การเปรียบเทียบสภาพปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า สภาพ การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในสภาพสังคมปัจจุบัน ผู้ใหญ่ทั้งพ่อแม่ พี่ป้า น้าอา ลุงหรือผู้ปกครองเด็ก ให้ความสนใจต่อเด็กทั่วไปมากขึ้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว ทำให้ผู้ปกครองหันมาสนใจต่อกิจกรรมการเจริญเติบโตของลูกหลาน การพัฒนาการในด้านต่างๆมากขึ้น ประกอบกับมีองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญให้การสนับสนุนกิจกรรมเด็ก ซึ่งก็ต้องอาศัยผู้ใหญ่ ผู้ปกครองดำเนินการ โดยไม่มีข้อจำกัดว่าสถานภาพจะอยู่ใน/นอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ก็ไม่ใช่สิ่งที่จะทำให้ความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ อรนุช บางพรมบาง (2551 : 76-79) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเด็กเล็กต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า

อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเด็กเล็กมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และระดับมากที่สุด โดยความคิดเห็นอยู่ระดับมากที่สุด ลำดับที่ 1 คือด้านบุคลากร ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามลำดับและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นลำดับสุดท้าย แต่ด้วยบทบาทการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นรูปธรรมจึงทำให้ผู้ปกครอง ชุมชนขาดความเข้าใจในการมีส่วนร่วม ทั้งในด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านบุคลากร และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ประเสริฐ สายลุน (2548 : 90 - 91) ได้ศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนยางชุมน้อยพิทยาสังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า สภาพก่อนพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและไม่สามารถแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้ โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา หลังจากการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนการสอนโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น และนิเทศติดตามผล ผลปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมให้ความสนใจเข้าร่วมสำรวจและค้นคว้าแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีความเหมาะสม วิทยากรมีความรู้ความสามารถตรงกับเนื้อหา นักเรียนสามารถทำตามขั้นตอนได้ อยู่ในเกณฑ์การปฏิบัติปานกลางและการแสดงความคิดเห็น ในการติดต่อวิทยากร เพื่อรับการสนับสนุน กำหนดแผนปฏิบัติการสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ตามเนื้อหากิจกรรมและระยะเวลาที่กำหนดอยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติน้อย โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการและการเข้าค่ายสิ่งแวดล้อม พบปัญหาว่า นักเรียนสามารถใช้แหล่งการเรียนรู้ได้น้อยจึงดำเนินการพัฒนาด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยการสัมภาษณ์ การสำรวจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องการประเมินผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถพัฒนาได้ในระดับดีเป็นส่วนมาก ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การศึกษาเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

ส่วนปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ที่มีสถานภาพใน/นอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาจมีมุมมองในประเด็นปัญหาที่แตกต่างกันออกไป ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำ ย่อมมองเห็นรายละเอียดมากกว่าผู้ที่อยู่ภายนอกซึ่งจะมองเฉพาะภาพรวม และช่วงระยะเวลาที่แตกต่างย่อมทำให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันได้ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของวรรณภา ชุ่มกลิ่น (2546 : 65) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร

ด้านบุคลากร งบประมาณ ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความรู้ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาอยู่ในระดับน้อย 2) เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ด้านความรู้ในการจัดการศึกษาระดับ ก่อนประถมศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

3. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน บทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กและชุมชน และการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการอย่างยิ่ง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดี และเสริมสร้างความมั่นคงให้กับท้องถิ่นตลอดไป สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พระรุ่งอรุณ เขียนกลาง (2552 : 81-82) ได้ศึกษา การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านถนนถั่ว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน และใช้กิจกรรมการดำเนินการโดยการใช้แผนเป็นเครื่องมือ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนมากมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบเนื้อหาที่กำหนด คือ ตามกรอบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้า ได้เสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อการนำผลการศึกษาไปใช้และเพื่อการศึกษา ค้นคว้าต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ผู้ที่มีบทบาทในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และบุคลากรภายในโรงเรียน ต้องถือเป้าหมายที่สำคัญที่จะต้องเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนด้วยความเต็มใจ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเขามารวมกิจกรรมกับทางโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในระดับปานกลาง ดังนั้น จึงควรมีแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้นี้ให้มากกว่านี้

1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีกิจกรรมสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองเด็ก เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองได้พบปะเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับพัฒนาการ และความปลอดภัยของเด็ก เนื่องจากผลวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในเรื่องนี้ไม่มากนัก

1.4 ในการพัฒนาการเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องคำนึงถึงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเด็กให้มีการสนับสนุน สื่อ อาคารสถานที่การจัดกิจกรรมให้ได้มาตรฐาน

1.5 ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดประชุมร่วมกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาร่วมกันอย่างจริงจัง

1.6 ในการพัฒนาการเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพขึ้น ผู้บริหารต้องมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกๆ ด้าน

1.7 บุคลากรทางการศึกษาทุกคน ต้องมีการศึกษาหาความรู้และส่งเสริม ให้มีการศึกษาต่อ เข้ารับการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้และสามารถจัดการเรียน การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความต้องการเฉพาะของชุมชนเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยศึกษาในครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบเจาะลึก เฉพาะกรณีศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา และหรือเฉพาะกรณีศึกษาโรงเรียนที่มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยในลักษณะเช่นนี้กับสถานศึกษาในระดับอื่น กลุ่มตัวอย่างในเขตการศึกษาอื่น และจังหวัดอื่นๆซ้ำอีก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ บุญปลูก. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี. ภาคนิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550.
- กรกนก ฐปประสม. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัย นครราชสีมา, 2548.
- กรมวิชาการ. ปรัชญาการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2540.
- . คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : อสารรักษาดินแดน, 2547.
- . มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2550. กรุงเทพฯ : อสารรักษาดินแดน, 2550.
- . คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2551.
- . มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2553. กรุงเทพฯ : อสารรักษาดินแดน, 2553.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก น้อย. กรุงเทพฯ : อสารรักษาดินแดน, 2548.
- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : เอดีสันเพรสโปรดักส์, 2544.
- โกวิทย์ พวงงาม. มิติใหม่การปกครองท้องถิ่น วิสัยทัศน์กระจายอำนาจและการบริหารงานท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมอธรรม, 2549.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. “การพัฒนาองค์กร” ในเอกสารประกอบการสอน หลักสูตรการศึกษา มหาบัณฑิต หน้า 10. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- ธัญกานต์ สะดิวังษ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- นันทกา ปรีดาศักดิ์. ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการศิลปะที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนสาธิต สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. รายงานการวิจัย นครราชสีมา : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 2549.
- บรรยงค์ ไตจินดา. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, 2543.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.

- ปรมาภรณ์ ทองสุ. การพัฒนาการคิดทางบวกสำหรับเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2550.
- ประเสริฐ สายลุน. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียน양ชุมชนน้อยพิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ, 2546.
- เปลว สุริยสาร. การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116. ตอนที่ 74. หน้า 9. 19 สิงหาคม 2542.
- พระรุ่งอรุณ เขียนกลาง. การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านถนนถั่ว อำเภอนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2552.
- พัฒนา ยาวีราช. การพัฒนาบุคลากร. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2546.
- เพ็ญศรี สมร่าง. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลำปาง : สถาบันราชภัฏลำปาง, 2545.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. การบริหารทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรการศึกษา. มหาสารคาม : อภิชาตการพิมพ์, 2542.
- มาริสา วงศ์สุกรรม. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการและแบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พรรณศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2553.
- วรรณภา ชุ่มกลิ่น. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2546.
- วรรณวิภา จันทโกสิน. การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนชุมชนโพนเมืองวิทยา อำเภอเหล่าเสือโก้ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1. งานนิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : ธนาพร, 2542.
- วิมลรัตน์ สุนทรวิโรจน์. “นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้,” ใน เอกสารประกอบการสอนเรื่องนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. หน้า 10. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.

- วิริยะ บุญยະนิवासน์. “มิติใหม่,” ใน เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสู่การปฏิรูป การเรียนรู้และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจริญกิจ, 2542.
- สุดสงวน หงส์ทะนี. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้าน บากหนองเทา อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- สุทธิมาลย์ ไยมณี. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนการสอน ของนักเรียน โรงเรียนมณีวัฒนา เขตบางแค กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2547.
- สุนทร ขามธาตุ. การพัฒนาการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียน บ้านสำโรง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- สุณิดา บุรีมาศ. ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน ของโรงเรียนบ้านวังยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552
- สุภิญญา สมเรือง. การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. เอกสารการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ลำดับที่ 16. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. โครงการพัฒนาการบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. รายงานปฏิรูปการศึกษาต่อประชาชน. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, 2544.
- สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554. กรุงเทพฯ : พัฒนาหลักสูตร, 2550.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. หมวดบริหารศาสตร์ เขตการศึกษา 11. กรุงเทพฯ : สถาบัน พัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2543.
- อนันต์ ศรีอำไพ. การบริหารทรัพยากรบุคคลากรทางการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, 2549.
- อนศญา สายรัตน์. การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียน บ้านสร้างแต่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

- อรนุช บางพรมบาง. ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเด็กเล็กต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. ภาคนิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2551.
- Becerra, G. V. “Role Perception of Administrators and Community Representatives in Participatory Decision Making,” Dissertation Abstracts International. 34(11) : 6887–A ; April, 1974.
- Harold, J. School Board Members Assumed Authority Compared to Their Legal Authority. 1993.
<http://www.graduate.kru.ac.th/research/research_db> 2012.
- Jennings, A.F. The Dynamics of Communication and Trust as School Board and Superintendent Prepare for Public Meeting. U.S.A. : Arizona State University, 1980.
- Smith, J.E. The Role of Citizens in the Planning and Development of the Centennial Education Park in Plymouth, Michican. 1991.
<http://cmbc.ucsd.edu/People/Faculty_and_Researchers/smith/> 2013.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้า
เรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้ที่มีสถานภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2555

2. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบ สภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

3. ขอความกรุณาท่านได้โปรดตอบคำถามทุกข้อ

4. แบบทดสอบนี้ใช้สำหรับเป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ผู้ศึกษาค้นคว้าจะรักษาคำตอบของท่านเป็นความลับ

5. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพการมีส่วนร่วมและระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. ข : 2) ดังนี้ 1) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชนจำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่นใน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น . ม.ป.ป. ข : 2) ดังนี้ 1) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์กรอกแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้ามา ณ โอกาสนี้

ชนัญญา วงศ์แสน

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความเป็นจริง

1. สถานภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

นอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1 - 3 ปี

4 - 6 ปี

7 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2

สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับสภาพปัญหา ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ทั้งนี้โปรดตอบตามความเป็นจริง ข้อละ 1 ระดับเท่านั้น

มากที่สุด น้อยที่สุด

--	--	--	--	--

- 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการมีส่วนร่วม					ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
0	1. ร่วมจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครอง เศรษฐกิจ ชุมชน ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่น				✓		✓				

ความหมาย : ท่านมีความคิดเห็นว่ารระดับสภาพ การร่วมจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครอง เศรษฐกิจ ชุมชน ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่น อยู่ในระดับ น้อย และมีปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2

ข้อ	สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการมีส่วนร่วม					ระดับปัญหา					
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
1.	ด้านวิชาการ ร่วมจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครอง เศรษฐกิจ ชุมชน ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่น											
2.	ร่วมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น											
3.	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา											
4.	ร่วมดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอน ที่เหมาะสม สำหรับเด็กอย่างเหมาะสม เพียงพอ											
5.	แนะนำแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนที่เกี่ยวกับ แปลงเกษตร ห้องเรียนธรรมชาติ ฯลฯ											
6.	สนับสนุนในการนำเด็กเล็กไปทัศนศึกษา นอกสถานที่											
7.	ร่วมเป็นวิทยากรพิเศษให้ความรู้ในด้านต่างๆ แก่นักเรียนและผู้ดูแลเด็ก											
8.	ดำเนินการประเมินการพัฒนารูปแบบของเด็ก ร่วมกับครู/ผู้ดูแลเด็ก											
9.	สนับสนุนงานด้านโภชนาการ อาหารว่าง อย่างเหมาะสม											
10.	ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน การสอน											
11.	ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความ ปลอดภัย มีการจัดพื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร ที่ ถูกสุขลักษณะ											
12.	ดำเนินการจัดห้องพยาบาลสำหรับเด็ก แยก เป็นสัดส่วน											

ข้อ	สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการมีส่วนร่วม					ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
13.	ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ดำเนินการจัดสร้างห้องไว้ทำความสะอาด ตัวเด็ก ล้างหน้า แปรงฟัน										
14.	ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสัดส่วน ร่มรื่น อากาศ ปลอดโปร่ง										
15.	ช่วยบำรุงรักษา และซ่อมแซมอาคารเรียน										
16.	การดูแลรักษาห้องเรียนและมีการจัด งบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง										
17.	ด้านบุคลากร ดำเนินการคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสมและ เพียงพอ										
18.	ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของ บุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
19.	ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้										
20.	ดำเนินการจัดทำกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
21.	ดำเนินการช่วยเหลือสนับสนุนในการสร้าง ขวัญ กำลังใจให้บุคลากร										
22.	ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน ดำเนินการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน										
23.	จัดทำเอกสาร การประสานงานเพื่อ ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงาน เช่น คู่มือ แผ่นพับ ตลอดจนการเยี่ยมบ้านเด็ก และ การประชุมผู้ปกครอง										

ข้อ	สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการมีส่วนร่วม					ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
24.	ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน ดำเนินการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดง การมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน										
25.	ดำเนินการระดมทรัพยากรในชุมชน หน่วยงานอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
26.	จัดอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน โดยเฉพาะ ผู้ปกครองในการเข้ามาสนับสนุนการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
27.	ดำเนินการให้ภาคประชาชน ผู้มีคุณวุฒิ ด้านวิชาการเข้ามาติดตามประเมินผล การ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
28.	ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก โดยมีภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการ										
29.	ดำเนินการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ใน การจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก										
30.	กำหนดกิจกรรมเกี่ยวกับการบำรุงรักษา สภาพแวดล้อม										

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. ข : 2) ดังนี้ 1) ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน

1) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....

.....

.....

2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

.....

.....

.....

3) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

.....

.....

.....

4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ตาราง 13 การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ข้อความ	ผชช. 1	ผชช. 2	ผชช. 3	IOC	ความหมาย
ด้านวิชาการ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1. ร่วมจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครอง เศรษฐกิจ ชุมชน ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อนำมา จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ ของ ท้องถิ่น					
2. ร่วมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ แหล่ง เรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	0	1	1	0.67	ใช้ได้
3. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้อง กับพัฒนาการของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4. ร่วมดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอน ที่เหมาะสม สำหรับเด็กอย่างเหมาะสมเพียงพอ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5. แนะนำแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนที่เกี่ยวกับแปลง เกษตร ห้องเรียนธรรมชาติ ฯลฯ	1	1	0	0.67	ใช้ได้
6. สนับสนุนในการนำเด็กเล็กไปทัศนศึกษา นอกสถานที่	1	1	0	0.67	ใช้ได้
7. ร่วมเป็นวิทยากรพิเศษให้ความรู้ในด้านต่างๆ แก่ นักเรียนและผู้ดูแลเด็ก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8. ดำเนินการประเมินการพัฒนาการของเด็กร่วมกับ ครู/ผู้ดูแลเด็ก	1	0	1	0.67	ใช้ได้
9. สนับสนุนงานด้านโภชนาการ อาหารว่าง อย่าง เหมาะสม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10. ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน การ สอน	0	1	1	0.67	ใช้ได้
ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11. มีการจัดพื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร ที่ถูกสุขลักษณะ					
12. ดำเนินการจัดห้องพยาบาลสำหรับเด็ก แยกเป็นสัดส่วน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13. ดำเนินการจัดสร้างห้องไว้ทำความสะอาดตัวเด็ก ล้างหน้า แปรงฟัน	1	1	0	0.67	ใช้ได้

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อความ	ผชช. 1	ผชช. 2	ผชช. 3	IOC	ความหมาย
14. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสัดส่วน ร่มรื่น อากาศปลอดโปร่ง	0	1	1	0.67	ใช้ได้
15. ช่วยบำรุงรักษา และซ่อมแซมอาคารเรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16. การดูแลรักษาห้องเรียนและมีการจัดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านบุคลากร	1	1	0	0.67	ใช้ได้
17. ดำเนินการคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ	1	1	0	0.67	ใช้ได้
18. ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1	1	0	0.67	ใช้ได้
19. ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
20. ดำเนินการจัดทำกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1	0	1	0.67	ใช้ได้
21. ดำเนินการช่วยเหลือสนับสนุนในการสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชน	0	1	1	0.67	ใช้ได้
22. ดำเนินการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
23. จัดทำเอกสาร การประสานงานเพื่อประชาสัมพันธ์ การดำเนินงาน เช่น คู่มือ แผ่นพับ ตลอดจนการเยี่ยมบ้านเด็ก และการประชุมผู้ปกครอง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
24. ดำเนินการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดง การมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
25. ดำเนินการระดมทรัพยากรในชุมชน หน่วยงานอื่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1	1	0	0.67	ใช้ได้
26. จัดอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน โดยเฉพาะผู้ปกครอง ในการเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1	1	0	0.67	ใช้ได้

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อความ	ผชช. 1	ผชช. 2	ผชช. 3	IOC	ความหมาย
27. ดำเนินการให้ภาคประชาชน ผู้มีคุณวุฒิ ด้านวิชาการเข้ามาติดตามประเมินผล การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
28. ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เด็ก เล็กโดยมีภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการ	1	1	0	0.67	ใช้ได้
29. ดำเนินการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก	1	1	0	0.67	ใช้ได้
30. กำหนดกิจกรรมเกี่ยวกับการบำรุงรักษา สภาพแวดล้อม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
เฉลี่ย				0.83	ใช้ได้

ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสภาพปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมของ
ชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.706**	16	.538**
2	.469**	17	.729**
3	.570**	18	.658**
4	.390**	19	.427**
5	.268**	20	.507**
6	.415**	21	.690**
7	.266**	22	.833**
8	.494**	23	.747**
9	.467**	24	.715**
10	.518**	25	.627**
11	.577**	26	.577**
12	.502**	27	.771**
13	.476**	28	.681**
14	.258**	29	.769**
15	.698**	30	.869**

α (ค่าความเชื่อมั่น) = .968

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. นางจินตนา เจริญชีวกุล ตำแหน่งหัวหน้าศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนัก
การศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น วุฒิการศึกษา ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา
2. นายผจญ ศิริอินทร์ ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลตำบลโคกงาม อำเภอบ้านฝาง
จังหวัดขอนแก่น วุฒิการศึกษา ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
ผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชน
3. นางสาวสุธาสิณี แม้นญาติ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักการศึกษา
เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น วุฒิการศึกษา ปริญญาการศึกษาปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือในการวิจัย

ภาคผนวก ง
หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง

ที่ ศธ 0503.5(2)/ 1295

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

4 มีนาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเขตอำเภอบ้านฝาง

ด้วย นางชนัญญา วงศ์แสน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “สภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.ศิริกุล นามศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดอนุญาตให้ นางชนัญญา วงศ์แสน เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ทั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ตั้งแต่เดือน..... เป็นต้นไป เพื่อที่นีสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชุกก่าแพง)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์
โทร. 0-4375-4322 ถึง 40 ต่อ 6076

ที่ ศธ 0530.5(2)/ 1295

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

4 มีนาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์จินตนา เจริญชีวกุล

ด้วย นางชนัญญา วงศ์แสน นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “สภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น” โดยมี อาจารย์ ดร.ศิริกุล นามศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การทำการค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เพื่อที่นิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำเนิด)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โทร.0-4374-3143 โทรสาร. 0-4372-1764

ที่ ศธ 0530.5(2)/ 1295

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

4 มีนาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์ผจญ ศิริอินทร์

ด้วย นางชนัญญา วงศ์แสน นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “สภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น” โดยมี อาจารย์ ดร.ศิริกุล นามศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การทำการค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เพื่อที่นิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชุกาแพง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โทร.0-4374-3143 โทรสาร. 0-4372-1764

ที่ ศร 0503.5(2)/ 1295

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

4 มีนาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลสาวถี จังหวัดขอนแก่น

ด้วย นางชนัญญา วงศ์แสน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “สภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.ศิริกุล นามศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดอนุญาตให้นางชนัญญา วงศ์แสน ทดลองใช้เครื่องมือจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ทั้งนี้จะทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว ตั้งแต่เดือน..... เป็นต้นไป เพื่อที่นิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชุกาแพง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์
โทร. 0-4375-4322 ถึง 40 ต่อ 6076

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ นางชนัญญา วงศ์แสน
วันเกิด วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2519
สถานที่เกิด อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 68/1 หมู่ 8 ตำบลโคกงาม
อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น 40270
ตำแหน่งหน้าที่การงาน นักวิชาการศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน สำนักงานเทศบาลตำบลโคกงาม หมู่ที่ 4 ตำบลโคกงาม
อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น 40270

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2535 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนาคู “กรป.กลาง อุปลัมภ์”
อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

พ.ศ. 2538 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนาคู “กรป.กลาง อุปลัมภ์”
อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

พ.ศ. 2543 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกฟิสิกส์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2556 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

